

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ**

**ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS**

**ΣΧΟΛΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**
SCHOOL OF
BUSINESS

**ΤΜΗΜΑ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ &
ΧΡΗΜΑΤΟ-
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**
DEPARTMENT OF
ACCOUNTING &
FINANCE

**ΕΞΟΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥΣ
ΣΤΗΝ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ**

ΜΑΡΙΑ ΓΕΡΑΚΙΤΗ

Αριθμός Μητρώου: 1611020

**Εργασία υποβληθείσα στο
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών
ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης**

Αθήνα

Ιανουάριος, 2018

Εγκρίνουμε την εργασία της

ΓΕΡΑΚΙΤΗ ΜΑΡΙΑΣ

.....

ΓΚΙΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
[Επιβλέπων Καθηγητής]

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

.....

ΤΖΟΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
[Συνεξεταστής Καθηγητής]

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

.....

ΧΕΒΑΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ
[Συνεξεταστής Καθηγητής]

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

.....

...../01/2018

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία για τη λήψη του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική έχει συγγραφεί από εμένα προσωπικά και δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Η εργασία αυτή έχοντας εκπονηθεί από εμένα, αντιπροσωπεύει τις προσωπικές μου απόψεις επί του θέματος. Οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης διπλωματικής αναφέρονται στο σύνολό τους, δίνοντας πλήρεις αναφορές στους συγγραφείς, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο».

ΜΑΡΙΑ ΓΕΡΑΚΙΤΗ

.....

.....

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	4
Περίληψη.....	6
Εισαγωγή.....	7
Κατανόηση της έννοιας των Εξόδων Έρευνας και Ανάπτυξης.....	9
Λογιστική Αντιμετώπιση Εξόδων Έρευνας και Ανάπτυξης.....	10
Βιβλιογραφική Ανασκόπηση.....	12
Η σημασία της λογιστικής αντιμετώπισης των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης και ο πληροφοριακός τους ρόλος.....	12
Η σχέση μεταξύ της απόδοσης της μετοχής μια εταιρίας και των εξόδων για έρευνα και ανάπτυξη.....	17
Χειραγώγηση των εξόδων με στόχο τη μεγιστοποίηση της κερδοφορίας.....	22
Ερευνητική Μεθοδολογία.....	24
Εκτίμηση της σχέσης μεταξύ δαπανών έρευνας και ανάπτυξης και κερδοφορίας – 1 ^ο Μοντέλο Παλινδρόμησης.....	24
• Ανάπτυξη Υποθέσεων.....	25
• Εκτίμηση της βασικής εξίσωσης του μοντέλου και περιγραφή του δείγματος.....	26
• Ανάλυση της ερευνητικής μεθοδολογίας.....	29
• Εμπειρική ανάλυση του 1 ^{ου} Μοντέλου Παλινδρόμησης.....	31
Εκτίμηση της σχέσης μεταξύ δαπανών έρευνας και ανάπτυξης και της αποτίμησης της αξίας της επιχείρησης – 2 ^ο Μοντέλο Παλινδρόμησης.....	33
• Ανάπτυξη Υποθέσεων.....	34

• Εκτίμηση της βασικής εξίσωσης του μοντέλου και περιγραφή του δείγματος.....	34
• Ανάλυση της ερευνητικής μεθοδολογίας.....	37
• Εμπειρική ανάλυση του 2 ^ο Μοντέλου Παλινδρόμησης	38
Συμπεράσματα.....	41
Βιβλιογραφία	45
Άρθρα σε συλλογικούς τόμους και Περιοδικές Εκδόσεις	45
Μονογραφίες – Βιβλία.....	46
Διαδικτυακές Πηγές	46
Παράρτημα I	47
Παράρτημα II.....	61
Παράρτημα III	63
Παράρτημα IV.....	64
Παράρτημα V	66

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι ο ορισμός και η εκτενής ανάλυση των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης. Πιο συγκεκριμένα, μελετάται η βιβλιογραφία σε σχέση με τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης και το πώς επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα τις επιχειρήσεις. Ειδικότερα, σχολιάζονται οι επιπτώσεις που δημιουργούνται από την πραγματοποίηση των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης στην αγοραία τιμή της μετοχής, στη διαμόρφωση, αλλά και στην χειραγώγηση της κερδοφορίας της επιχείρησης και σε άλλους παράγοντες που έχουν γίνει ήδη αντικείμενο έρευνας στο παρελθόν και αποτελούν αντικείμενο έρευνας και για το μέλλον.

Μέσα από τον ορισμό των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης αλλά και τη μελέτη τους γίνεται μια προσπάθεια αποτύπωσης της σημασίας που έχουν για μία επιχείρηση αλλά και για ολόκληρη την οικονομία, ενώ ταυτόχρονα προσδιορίζεται η θέση τους στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης.

Επιπλέον χρησιμοποιούνται δύο μοντέλα παλινδρόμησης για την διεξαγωγή εμπειρικής έρευνας. Σαν βασικοί στόχοι ορίζονται ο καθορισμός των σχέσεων των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης με τη κερδοφορία αλλά και με την αξία μίας επιχείρησης. Με βάση τα παραπάνω μοντέλα παλινδρόμησης, προσδιορίζονται και άλλοι παράγοντες που συμβάλλουν στη διαμόρφωση της κερδοφορίας και στον καθορισμό της αξίας μίας επιχείρησης, εκτός των εξόδων σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης.

Εισαγωγή

Στις σύγχρονες οικονομίες που είναι αντιμέτωπες με δύσκολες συνθήκες και ιδιαίτερα απαιτητικούς πελάτες, τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης είναι ένα θέμα εκτενούς διερεύνησης. Στις αρχικές οικονομίες ήταν πολύ εύκολο να βρεθούν αγαθά και υπηρεσίες να καλύψουν ανάγκες των ανθρώπων και να εδραιωθούν ως προϊόντα ή υπηρεσίες προς πώληση. Με το πέρασμα, όμως, των χρόνων, την εξέλιξη των οικονομιών, τον κορεσμό¹ των αναγκών, τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες και την αύξηση των απαιτήσεων των καταναλωτών, έγινε πιο επιτακτική η ανάγκη εξέλιξης των προϊόντων. Τα έξοδα για την κάλυψη αυτών των αναγκών καλύπτονται από τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης.

Ο ρόλος των εξόδων αυτών για τις επιχειρήσεις γίνεται ολοένα πιο σημαντικός και διερευνώνται συνεχώς νέοι τρόποι αξιοποίησης αυτών των εξόδων προς όφελος τους. Μέσω των συγκεκριμένων εξόδων δίνεται στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να αξιοποιήσουν την εξέλιξη² των αναγκών, έτσι ώστε να καλύψουν τις υπάρχουσες ανάγκες των καταναλωτών με περισσότερα προϊόντα. Επιπροσθέτως έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν νέα προϊόντα που να είναι καινοτόμα και είτε να ανταποκρίνονται σε ανεκπλήρωτες ανάγκες, είτε ακόμα και να δημιουργούν πλασματικές ανάγκες στους καταναλωτές.

Εύλογα προκύπτει, λοιπόν, ότι στις σύγχρονες επιχειρήσεις τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης δεν αντιμετωπίζονται σαν κόστη που τις επιβαρύνουν και δεν αναζητούνται τρόποι απλά μείωσης τους. Αντίθετα, αναζητούνται τρόποι ορθολογικής αξιοποίησης τους και θεωρούνται μέσα αύξησης της αξίας των επιχειρήσεων και διεύρυνσης των επενδυτικών δυνατοτήτων τους.

Από όλα τα παραπάνω αναδεικνύεται η σημασία της σε βάθος κατανόησης του ορισμού των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης και της επίδρασης τους στη διαμόρφωση καταλυτικών, για τις οικονομικές καταστάσεις, οικονομικών στοιχείων

---

¹ Οι ανάγκες ως σύνολο είναι απεριόριστες ή ακόρεστες, αλλά κάθε μια ανάγκη ξεχωριστά υπόκειται σε προσωρινό κορεσμό. Αυτό σημαίνει ότι σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, όσο αυξάνεται η ποσότητα ενός συγκεκριμένου αγαθού που χρησιμοποιείται για την ικανοποίηση μιας ανάγκης, τόσο η ένταση αυτής της ανάγκης μειώνεται, ώσπου επέρχεται πλήρης ικανοποίηση ή κορεσμός. Αυτός ο κορεσμός είναι προσωρινός. Η ταχύτητα με την οποία επέρχεται ο κορεσμός μιας ανάγκης είναι θέμα υποκειμενικό, δηλαδή διαφέρει από άτομο σε άτομο. (<https://www.euretirio.com/oikonomikes-anagkes/>)

² Η εξέλιξη αναφέρεται στη διαφοροποίηση των αγαθών που χρησιμοποιούνται για την ικανοποίηση της ίδιας ανάγκης. (<https://www.euretirio.com/oikonomikes-anagkes/>)

των επιχειρήσεων. Αυτό τίθεται και ως βασικό αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Η σημασία της μελέτης αυτής έγκειται στο ότι συγκεντρώνει τα συμπεράσματα διαφόρων ερευνών, αναφορικά με την σημασία των δαπανών αυτών ως προς τον καθορισμό θεμελιωδών οικονομικών μεγεθών για την επιχείρηση. Ταυτόχρονα διεξάγονται με εμπειρικό τρόπο συμπεράσματα ως προς την εξάρτηση τους με τη κερδοφορία και με την αξία της επιχείρησης.

Γίνεται μια προσπάθεια να οριστούν τα υποκείμενα έξοδα, αλλά και να καθοριστεί η σπουδαιότητα τους στην ανάπτυξη, στην εδραίωση, στην κερδοφορία και στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων. Όλα αυτά προκύπτουν από τη λεπτομερή μελέτη της βιβλιογραφίας που είχε σαν αντικείμενο του τις δαπάνες για δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, μέσα από ένα εύρος τρόπων χειρισμού τους. Ακολούθως χρησιμοποιούνται δύο μοντέλα παλινδρόμησης, με στόχο τον καθορισμό της επίδρασης των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης στην κερδοφορία και στην αποτίμηση μίας επιχείρησης.

Έγινε λήψη δεδομένων για τα έτη από το 2007 έως και το 2011 για τις χώρες Γερμανία, Ελλάδα, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο. Με το 1^ο Μοντέλο Παλινδρόμησης, διερευνήθηκε η σχέση που συνδέει τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης, αλλά και το σύνολο των ενσώματων και ασώματων παγίων με την κερδοφορία της επιχείρησης. Μέσω αυτών των αποτελεσμάτων διαπιστώθηκε αρνητική επίδραση των συγκεκριμένων εξόδων και θετική επίδραση των συνολικών παγίων στην κερδοφορία.

Διαμέσου, του 2^{ου} Μοντέλου Παλινδρόμησης έγινε προσπάθεια εύρεσης του τρόπου που τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης και η κερδοφορία της επιχείρησης, επιδρούν στον προσδιορισμό της αξίας της. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων αυτού του μοντέλου, υποδεικνύει θετική επίδραση και των δύο εξεταζόμενων παραγόντων στην αποτίμηση μίας εταιρίας.

Η εργασία αποτελείται από τέσσερα βασικά κεφάλαια και κάθε κεφάλαιο έχει επιμέρους ενότητες. Πιο αναλυτικά, το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί την εισαγωγή της εργασίας και ορίζει το θεωρητικό υπόβαθρο, το οποίο αποτελεί τη βάση ανάλυσης των επιμέρους ενότητων του κεφαλαίου. Οι ενότητες αυτές αφορούν την κατανόηση των προαναφερθέντων εξόδων και την λογιστική αντιμετώπιση τους στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η βιβλιογραφική ανασκόπηση, που ουσιαστικά γίνεται παράθεση και ανάλυση των όσων έχουν ειπωθεί σε σχέση με το θέμα αυτό και των εμπειρικών μελετών που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να δημιουργηθεί μία πιο πλήρης εικόνα για το αντικείμενο, το κεφάλαιο της βιβλιογραφίας έχει χωριστεί σε επιμέρους ενότητες, ανάλογα με την εξειδίκευση του θέματος που πραγματεύονται οι μελέτες.

Στη συνέχεια, ακολουθεί το τρίτο κεφάλαιο, το οποίο είναι η ερευνητική μεθοδολογία. Σε αυτό διατυπώνονται οι βασικές υποθέσεις που εξετάζονται εμπειρικά, τα μοντέλα παλινδρόμησης που χρησιμοποιήθηκαν, οι χώρες οι οποίες επιλέχτηκαν, οι πηγές από τις οποίες αντλήθηκαν τα δεδομένα, η ανάλυση της ερευνητικής μεθοδολογίας που πραγματοποιήθηκε και τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων.

Η εργασία ολοκληρώνεται με το τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, τα συμπεράσματα, στο οποίο ερμηνεύονται τα ευρήματα και διεξάγονται συμπεράσματα. Σε αυτό το κεφάλαιο διαπιστώνεται η σημαντικότητα των ευρημάτων και τυχόν περιορισμοί, επιφυλάξεις και προβλήματα που διαπιστώθηκαν κατά την εμπειρική έρευνα. Τέλος, παραθέτονται τα παραρτήματα στα οποία γίνεται αναφορά στην ανάλυση της παρούσας εργασίας.

Κατανόηση της έννοιας των Εξόδων Έρευνας και Ανάπτυξης

Τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης αποτελούν στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων. Πιο συγκεκριμένα, είναι ο τρόπος καθορισμού των καινοτομιών για τις επιχειρήσεις. Ο πρώτος τρόπος καινοτομίας είναι αυτός ο οποίος στοχεύει στην βελτίωση των τεχνικών παραγωγής και έχει ως αποτέλεσμα την εξέλιξη των ήδη υπαρχόντων προϊόντων και υπηρεσιών. Ο δεύτερος τρόπος είναι οι ευρεσιτεχνίες³, οι οποίες αποσκοπούν στην δημιουργία νέων προϊόντων. Σε αυτές τις κατηγορίες καινοτομιών καταφεύγουν ουσιαστικά οι επιχειρήσεις και περιλαμβάνονται στις οικονομικές τους καταστάσεις με τη μορφή των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης.

---

³ Η ευρεσιτεχνία (πατέντα, patent) είναι ένα αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης που δίνεται για κάποιο διάστημα στον εφευρέτη (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) μιας νέας μεθόδου, ουσίας ή μηχανισμού. Το αποκλειστικό αυτό δικαίωμα χορηγείται για 20 χρόνια από την υποβολή της αίτησης και απαγορεύει σε άλλους να χρησιμοποιούν την κατοχυρωμένη μέθοδο, ουσία ή μηχανισμό χωρίς την άδεια του κατόχου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μπορούν να κατοχυρωθούν όχι μόνο εφευρέσεις, αλλά και ανακαλύψεις, εφ' όσον οι ιδιότητες τις οποίες ζητά να κατοχυρώσει ο εφευρέτης δεν ήταν ήδη γνωστές.

(<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CF%85%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%B9%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%AF%CE%B1>)

Η βιωσιμότητα και η ανάπτυξη των εταιρειών καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα τους να παράγουν καινοτομίες. Οι ίδιες ανάγκες είναι αυτές που ωθούν τις επιχειρήσεις να βρίσκουν τρόπους για διεθνοποίηση των δραστηριοτήτων τους είτε σε αναζήτηση νέων αγορών για να προωθήσουν να τα προϊόντα τους, είτε σε αναζήτηση νέων πηγών εύρεσης των πρώτων υλών τους, είτε σε αναζήτηση της γνώσης. Αυτές τους οι προσπάθειες εμφανίζονται, επίσης στις οικονομικές τους καταστάσεις με τη μορφή των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης.

Βέβαια, πλέον, λόγω της οικονομικής κρίσης που επικρατεί σε διεθνές επίπεδο παρατηρείται ότι οι επιχειρήσεις διοχετεύουν μικρότερα ποσά στην ανάπτυξη τους και στην επέκταση των δραστηριοτήτων τους και μεγαλύτερα στην επιβίωση τους.

Λογιστική Αντιμετώπιση Εξόδων Έρευνας και Ανάπτυξης

Η «άυλη» φύση των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης είναι αυτή που δυσχεραίνει τη λογιστική αντιμετώπιση τους και είναι σαφές ότι υπάρχουν διαφορετικοί λογιστικοί χειρισμοί ανάλογα με τη χώρα στην οποία αναφερόμαστε. Η πιο ευρέως χρησιμοποιούμενη αντιμετώπιση είναι αυτή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα γίνεται διαχωρισμός των εννοιών της έρευνας και της ανάπτυξης. Η έννοια της ανάπτυξης⁴ αντικατοπτρίζει μια φάση μεταγενέστερη της έννοιας της έρευνας⁵. Με αυτή τη λογιστική πολιτική, οι δαπάνες για έρευνα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα της χρήσης στην οποία πραγματοποιήθηκαν. Αντίθετα οι δαπάνες για ανάπτυξη, δεδομένου ότι πληρούν κάποιες συγκεκριμένες προϋποθέσεις⁶ αναγνωρίζονται στα άυλα περιουσιακά στοιχεία⁷. Πιο συγκεκριμένα, οι προϋποθέσεις αυτές περιλαμβάνουν ότι, «οι

---

⁴ Ως ανάπτυξη ορίζεται «η εφαρμογή των ευρημάτων της έρευνας ή άλλης γνώσης σε ένα πρόγραμμα ή σχέδιο για την παραγωγή νέων ή ουσιαδώς βελτιωμένων υλικών, συσκευών, προϊόντων, διαδικασιών, συστημάτων ή υπηρεσιών πριν από την έναρξη της εμπορικής παραγωγής ή χρήσης». (Χρηματοοικονομική Λογιστική (Γ' Έκδοση) Απόστολου Α. Μπάλλα Δημοσθένη Λ. Χέβα)

⁵ Ως έρευνα ορίζεται «η πρωτότυπη και προγραμματισμένη συστηματική εξέταση που αναλαμβάνεται με την προσμονή της απόκτησης νέας επιστημονικής ή τεχνικής γνώσης και αντίληψης». (Χρηματοοικονομική Λογιστική (Γ' Έκδοση) Απόστολου Α. Μπάλλα Δημοσθένη Λ. Χέβα)

⁶ Ορίζονται από το βιβλίο: Χρηματοοικονομική Λογιστική (Γ' Έκδοση) Απόστολου Α. Μπάλλα Δημοσθένη Λ. Χέβα

⁷ Άυλο στοιχείο του Ενεργητικού σύμφωνα με το ΔΛΠ 38, είναι «ένα διακριτό από τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού, μη νομισματικό στοιχείο ενεργητικού χωρίς φυσική υπόσταση που κατέχει μια επιχείρηση για χρήση στην παραγωγή ή προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών, για εκμίσθωση σε άλλους ή

επιχειρήσεις που αναγνωρίζουν τις δαπάνες, που πραγματοποιήθηκαν στο στάδιο της ανάπτυξης, σαν άυλο περιουσιακό στοιχείο, θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν ότι:

- τεχνικά μπορούν να ολοκληρώσουν το άυλο περιουσιακό στοιχείο και να είναι διαθέσιμο προς πώληση ή χρήση,
- να έχουν την πρόθεση να ολοκληρώσουν το άυλο περιουσιακό στοιχείο και να είναι διαθέσιμο προς πώληση ή χρήση,
- έχουν την ικανότητα να το χρησιμοποιήσουν ή να το πουλήσουν,
- το συγκεκριμένο στοιχείο θα δημιουργήσει πιθανά μελλοντικά οφέλη,
- υπάρχει διαθεσιμότητα των απαραίτητων, για την ολοκλήρωση της ανάπτυξης, τεχνικών, οικονομικών και άλλων πόρων,
- έχουν την ικανότητα να αποτιμούν αξιόπιστα τις αποδοτέες δαπάνες στο συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο, κατά τη διάρκεια της αναπτύξεως του και μέχρι την ολοκλήρωση του σε προϊόν για πώληση ή χρήση.»

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Η σημασία της λογιστικής αντιμετώπισης των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης και ο πληροφοριακός τους ρόλος

Η λογιστική αντιμετώπιση των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη είναι ένα πολυσυζητημένο θέμα και οι όποιες αλλαγές πραγματοποιούνται στη λογιστική πολιτική που ακολουθείται, γίνονται αντικείμενο έρευνας ως προς τις επιπτώσεις τους. Μια τέτοια μελέτη διεξήγαγαν και οι Roland E. Dukes, Thomas R. Dyckman και John A. Elliott (1980), οι οποίοι επικεντρώθηκαν στις επιπτώσεις που επέφερε ο καθορισμός του τρόπου λογιστικού χειρισμού των δαπανών αυτών, το 1974 από την Επιτροπή Χρηματοοικονομικών Λογιστικών Προτύπων (FASB).

Δόθηκαν οδηγίες, οι οποίες όριζαν ότι οι δαπάνες αυτές θα έπρεπε να εξοδοποιούνται κατά τη λογιστική χρήση στην οποία πραγματοποιήθηκαν. Αυτό ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με την μέχρι τότε πολιτική που ακολουθούσαν οι επιχειρήσεις, σύμφωνα με την οποία οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη κεφαλαιοποιούνταν και αποσβένονταν.

Στην ίδια μελέτη γίνεται σαφής διαχωρισμός μεταξύ των εννοιών της έρευνας και της ανάπτυξης. Ταυτόχρονα γίνεται παράθεση άλλων ερευνών που επισημαίνουν τη στενή σχέση που συνδέει τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης με την μελλοντική κερδοφορία. Στενή θετική σχέση διαπιστώνεται, επίσης και με τη δραστηριότητα για πραγματοποίηση καινοτομιών, με την αύξηση της παραγωγικότητας και με την αύξηση της γνώσης, όπως αυτή πιστοποιείται από την αύξηση των ευρεσιτεχνιών (Mansfield 1964 - Kamien και Schwartz 1975).

Τα εμπειρικά ευρήματα των Dukes, Dyckman και Elliott οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η αλλαγή της λογιστικής πολιτικής, που διέπει τις γνωστοποιήσεις των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη, θα έχει αντίστροφα από τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα στο κίνητρο για καινοτομία.

Από την εκμετάλλευση καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, εξαρτάται εξ ολοκλήρου η ανάπτυξη των εταιριών που δραστηριοποιούνται στο τεχνολογικό κλάδο. Είναι επόμενο, λοιπόν, ότι αυτού του είδους οι εταιρίες ωθούνται στην εκτεταμένη επένδυση σε έρευνα και ανάπτυξη. Γι' αυτό το λόγο, είναι μακροσκελής

η συζήτηση για το αν είναι προτιμότερη η εξοδοποίηση ή κεφαλαιοποίηση αυτών των επενδύσεων.

Οι Jean-Sébastien Lantz και Jean-Michel Sahut (2005) έδειξαν, ότι είναι πιο θεμιτή η κεφαλαιοποίηση των δαπανών σε έρευνα και ανάπτυξη αν μπορεί να γίνει άμεση εμπορική εκμετάλλευση των δαπανών. Επίσης, είναι προτιμότερη η κεφαλαιοποίηση και στη περίπτωση που μπορεί να ακολουθηθεί μια σαρωτική στρατηγική καινοτομιών με την αύξηση των οφελών στο μέλλον. Επιπλέον, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι εταιρίες με έντονη επενδυτική στρατηγική σε έρευνα και ανάπτυξη, έχουν σημαντικά χαμηλότερες χρηματοοικονομικές επιδόσεις⁸.

Με τη λογιστική πολιτική που ακολουθείται για τις δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης, ασχολήθηκαν και οι Syed Zulfiqar Ali Shah, Shuang Liang και Saeed Akbar (2013), αλλά αυτή τη φορά σε σχέση με το Ηνωμένο Βασίλειο. Στην μελέτη εξετάζεται το κατά πόσο έχει μεταβληθεί η πληροφόρηση που προστίθεται για τη εταιρία, όπως αυτή γίνεται αντιληπτή από το επενδυτικό κοινό (value relevance), λόγω του λογιστικού χειρισμού των δαπανών σε έρευνα και ανάπτυξη, κατά το διάστημα πριν και μετά την εφαρμογή των ΔΛΠ.

Αρχικά στο Ηνωμένο Βασίλειο ίσχυε το SSAP 13 το οποίο επέτρεπε (αλλά δεν απαιτούσε) «τα έξοδα ανάπτυξης να μην αναγνωρίζονται σαν άυλο περιουσιακό στοιχείο στο βαθμό που η επανάκτηση τους ήταν εξασφαλισμένη». Μετά την υιοθέτηση των ΔΛΠ, «ένα άυλο στοιχείο που προκύπτει από ανάπτυξη (ή είναι εσωτερικώς δημιουργούμενη) πρέπει και επιβάλλεται να αναγνωριστεί αν πληρούνται συγκεκριμένα κριτήρια⁹». Πλέον, η διοίκηση δεν έχει τη διακριτική ευχέρεια της κεφαλαιοποίησης, αλλά είναι υποχρεωμένη εφόσον πληρούνται τα κριτήρια.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αποδεικνύουν ότι υπάρχει προστιθέμενη πληροφόρηση, που να γίνεται αντιληπτή από τους επενδυτές και να οφείλεται στις κεφαλαιοποιημένες δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη, αυτά τα 11 χρόνια, που εξετάζονται. Ωστόσο, αυτή η προστιθέμενη πληροφόρηση δεν έχει αυξηθεί μετά την εφαρμογή των ΔΛΠ. Οι μεγάλες επιχειρήσεις, σε σχέση με τις μικρές, εμφανίζουν μεγαλύτερη value relevance¹⁰ ως προς τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης.

---

⁸ Στη συγκεκριμένη έρευνα οι χρηματοοικονομικές επιδόσεις προσδιορίζονται σε όρους καθαρού εισοδήματος, απόδοσης και ρίσκου.

⁹ Τα κριτήρια αυτά έχουν οριστεί στο Κεφάλαιο «Εισαγωγή», στην ενότητα «Λογιστική Αντιμετώπιση Εξόδων Έρευνας και Ανάπτυξης»

¹⁰ Value relevance ορίζεται από τους Syed Zulfiqar Ali Shah, Shuang Liang και Saeed Akbar ως η πληροφόρηση που αντλούν οι επενδυτές από την αγοραία αξία της επιχείρησης, σε σχέση με τα έξοδα σε έρευνα και ανάπτυξη.

Οι κλάδοι δραστηριότητας, με κριτήριο τον διαχωρισμό τους σε κατασκευαστικές και μη κατασκευαστικές, δεν εμφανίζουν διαφοροποίηση, σχετικά με τη value relevance. Η συνολική εικόνα που αποκομίζεται από την έρευνα συνοψίζεται στη μη ύπαρξη διαφοράς μεταξύ του διαστήματος πριν και μετά την εφαρμογή των ΔΛΠ στη value relevance των εξοδοποιημένων δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη. Αντίθετα, η value relevance των κεφαλαιοποιημένων υποκείμενων δαπανών φαίνεται να μειώνεται κατά τη μετάβαση από το διάστημα προγενέστερα της εφαρμογής των ΔΛΠ, σε αυτό μεταγενέστερα. Αυτή η μείωση μπορεί να υποδηλώνει ότι με την υποχρεωτική κεφαλαιοποίηση και με την κατάργηση της ευχέρειας στην λογιστική πολιτική των δαπανών αυτών, καταργείται, ταυτόχρονα ένας «τρόπος επικοινωνίας¹¹» με την αγορά ομολόγων.

Στην ίδια κατεύθυνση, οι Tsoligkas και Tsalavoutas (2011) διαπιστώνουν ότι το κεφαλαιοποιημένο μέρος των δαπανών σε έρευνα και ανάπτυξη έχει θετική σχέση με την αγοραία αξία. Αντίθετα, το εξοδοποιημένο μέρος συνδέεται αρνητικά με την αγοραία αξία. Αυτό σημαίνει ότι η αγορά συνειδητοποιεί τα επακόλουθα οφέλη της κεφαλαιοποίησης των εν λόγω δαπανών.

Την ίδια άποψη συμμερίζονται και οι S.P. Kothari, Ted E. Langerre και Andrew J. Leone (1998), οι οποίοι προτείνουν, μετά από παράθεση στοιχείων και απόψεων πάνω στο θέμα, την κεφαλαιοποίηση σαν βέλτιστη επιλογή για την αντιμετώπιση των δαπανών σε έρευνα και ανάπτυξη. Σαν επίκεντρο τους έθεσαν την παράθεση εμπειρικών αποδείξεων για την ύπαρξη στενής σχέσης μεταξύ των επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη και της αβεβαιότητας των μελλοντικών οφελών αυτών των επενδύσεων.

Αποδεικνύουν, μάλιστα, ότι τα μελλοντικά οφέλη από δραστηριότητες σε έρευνα και ανάπτυξη είναι πολύ λιγότερο αξιόπιστα από αυτά που οφείλονται σε κεφαλαιουχικές δαπάνες¹².

Άλλη μία μελέτη, η οποία προωθεί την κεφαλαιοποίηση αυτών των δαπανών ως πιο βέλτιστη επιλογή, είναι αυτή των Tami Dinh Thi και Wolfgang Schultze (2011). Πιο συγκεκριμένα, ο σκοπός της έρευνας τους είναι η οριοθέτηση του ρόλου της διαδικασίας αναγνώρισης των εσόδων για την παροχή πληροφοριών σχετικά με

---

¹¹ Περιορίζεται η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της επιχείρησης και των επενδυτών.

¹² Κεφαλαιουχικές δαπάνες είναι στην ουσία δαπάνες για παραγωγικά στοιχεία του ενεργητικού με διάρκεια ζωής περισσότερο από ένα χρόνο, το κλειδί για το μελλοντικό εισόδημα. Αυτά μπορεί να είναι πάγια στοιχεία (π.χ. Εργοστασιακά συγκροτήματα, μηχανήματα και εξοπλισμός), αλλά και άλλες επενδύσεις (όπως π.χ. Όταν εξαγοράζετε άλλη εταιρεία). (Παρουσίαση, Δρ Δημήτρης Λαμπρούλης, ΤΕΙ Λάρισας, στα πλαίσια του μαθήματος «Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα II»)

την αξία των άυλων στοιχείων και επικεντρωμένα των επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη, στη Γερμανία.

Γίνεται δηλαδή αντιπαράθεση της λογιστικής σε δεδουλευμένη βάση¹³ και της λογιστικής σε ταμειακή βάση¹⁴. Κάνουν σαφές ότι η βασική τους διαφορά ως προς τις δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη, έγκειται στο ότι στη λογιστική σε δεδουλευμένη βάση οι δαπάνες αυτές αντιμετωπίζονται σαν πάγια και αποσβάνονται και τα κόστη αντιστοιχίζονται με τα έσοδα που δημιουργούνται από αυτά, ενώ στη λογιστική σε ταμειακή βάση γίνεται άμεση εξοδοποίηση των δαπανών αυτών.

Σε όλες τις μελέτες σχετικά με τη value relevance υποθέεται ότι οι αγοραίες αξίες αντανακλούν όλη τη διαθέσιμη δημόσια πληροφόρηση ανεξάρτητα με τη πηγή της. Ειδικότερα στις μελέτες που προσαρμόζονται τα δεδομένα (π.χ. Lev και Sougiannis, 1996), η αγορά δεν έχει λάβει την πληροφόρηση που περιλαμβάνεται στις αγοραίες αξίες μόνο από τη λογιστική, αλλά και από άλλες πηγές. Αν η κεφαλαιοποίηση των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης, αυξάνει την επεξηγηματική ικανότητα της αγοραίας αξίας της επιχείρησης, τότε προκύπτει εύλογα η υπόθεση ότι ένα μέρος της πληροφόρησης, που προέρχεται από άλλες πηγές, αντικαθίσταται από πληροφόρηση που αποδίδεται στα λογιστικά στοιχεία όταν γίνεται η κεφαλαιοποίηση, κάνοντας το λογιστικό σύστημα πιο πλούσιο. Διαπιστώνουν, δηλαδή οι Thi και Schultze ότι τα προσαρμοσμένα λογιστικά στοιχεία εμπεριέχουν μια επιπλέον πληροφόρηση για τις επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη, που είναι απαραίτητες για να αξιολογηθούν ορθολογικά από τους επενδυτές.

Στηριζόμενοι σε αυτή ακριβώς την υπόθεση, απέδειξαν ότι η κεφαλαιοποίηση, στις συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών, δημιουργεί ένα επιπλέον στοιχείο στα κέρδη που αυξάνει την επεξηγηματική ικανότητα των κερδών σε σχέση με τις ταμειακές ροές (εξοδοποίηση), αφού ενσωματώνει και επιπρόσθετες πληροφορίες. Τη λογιστική σε δεδουλευμένη βάση ευνοούν και τα αποτελέσματα του Dechow (1994), που υποδεικνύουν ότι αυτός ο λογιστικός χειρισμός βελτιώνει την ικανότητα των κερδών να μετρήσουν την απόδοση της εταιρίας και να προβλέψουν την πορεία της.

---

¹³ «Βάση των δεδουλευμένων είναι μία λογιστική υπόθεση που αναφέρει ότι η επίπτωση συναλλαγών και άλλων γεγονότων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις αναγνωρίζονται όταν συμβαίνουν και όχι όταν εισπράττονται ή καταβάλλονται μετρητά.» (<https://www.euretirio.com/vasidedouleumenou/>)

¹⁴ Στη λογιστική σε ταμειακή βάση οι συναλλαγές καταγράφονται όταν εισρέουν ή εκρέουν χρήματα. Δεν γίνεται διάκριση (όπως στη λογιστική σε δεδουλευμένη βάση) σχετικά με τη φύση της πληρωμής.

Οι Baruch Lev, Bharat Sarath και Theodore Sougiannis (2004), προσπάθησαν να αναλύσουν τα σφάλματα που προκύπτουν στον υπολογισμό της κερδοφορίας, λόγω της χρήσης, για την αναγνώριση των δαπανών σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, είτε κεφαλαιοποίησης, είτε εξοδοποίησης. Μάλιστα θέτουν σαν κύριους οδηγούς της μεροληψίας, ανάμεσα στους δύο λογιστικούς χειρισμούς, τη διαφορά ανάμεσα στην αύξηση των υποκείμενων δαπανών και την αύξηση των εσόδων, και τη διαφορά ανάμεσα στην αύξηση των υποκείμενων δαπανών και την αύξηση της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων.

Στη διάρκεια ζωής μίας επιχείρησης, αν τα δηλωθέντα έσοδα είναι υποεκτιμημένα (με συντηρητική λογιστική αντιμετώπιση) κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου, θα πρέπει να υπερεκτιμηθούν κατά τη διάρκεια άλλης περιόδου. Άλλωστε, οι λογιστικές διαδικασίες (συντηρητικές ή επιθετικές) μεταφέρουν έσοδα από τη μία χρονική περίοδο στην άλλη. Συνεπώς, καμία επιχείρηση δεν ακολουθεί μόνο συντηρητική (ή επιθετική) λογιστική αντιμετώπιση, καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της.

Μία καθοριστική μελέτη, πάνω στο συγκεκριμένο θέμα θεωρείται αυτή των Baruch Lev και Theodore Sougiannis (1996), στην οποία έγινε ήδη μία πρώτη αναφορά. Στόχος αυτής της έρευνας, είναι να θιγούν τα θέματα της αξιοπιστίας, της αντικειμενικότητας και της αριθμητικής ακρίβειας της κεφαλαιοποίησης των δαπανών σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης.

Αρχικά, υπολογίζεται η σχέση μεταξύ των σχετικών εξόδων και των επακόλουθων κερδών, για τις επιχειρήσεις με έντονη επενδυτική δραστηριότητα σε έρευνα και ανάπτυξη. Μέσω αυτής της εκτίμησης, δύναται να εκτιμηθεί το συγκεκριμένο μερίδιο της επιχείρησης που οφείλεται στην έρευνα και στην ανάπτυξη και το ποσοστό απόσβεσης του, καθώς επίσης και η περιοδική απόσβεση της έρευνας και της ανάπτυξης (σε αντίθεση με τα έξοδα των ΔΛΠ που ισούνται με το σύνολο των σχετικών δαπανών).

Στη συνέχεια, γίνεται προσαρμογή των δηλωθέντων κερδών και των λογιστικώς μεγεθών των επιχειρήσεων του δείγματος, για να ανακλάται η επίδραση της κεφαλαιοποίησης των υποκείμενων δαπανών. Με αυτό τον τρόπο, αποδεικνύεται ότι οι τιμές που προκύπτουν από τις προσαρμοσμένες λογιστικές καταστάσεις σχετίζονται σημαντικά με τις τιμές των μετοχών, αναδεικνύοντας τη βαρύτητα, που έχει για τους επενδυτές, η προαναφερόμενη διαδικασία της κεφαλαιοποίησης.

Προκύπτει ότι οι προσαρμοσμένες λογιστικές καταστάσεις¹⁵, σχετίζονται περισσότερο με τις τιμές των αξιόγραφων, σε σχέση με τη συσχέτιση των οικονομικών καταστάσεων που βασίζονται στην άμεση εξοδοποίηση. Εν κατακλείδι, επιδεικνύεται, μέσω μίας διαχρονικής διαδικασίας, ότι το κεφάλαιο των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης συνδέεται αξιόπιστα με μεταγενέστερες αποδόσεις μετοχών. Αυτή η σχέση μπορεί να αποδοθεί, είτε σε συστηματική εσφαλμένη εκτίμηση των τιμών των μετοχών των επιχειρήσεων με έντονη δραστηριότητα σε έρευνα και ανάπτυξη (αναποτελεσματικότητα της αγοράς), είτε στο κεφάλαιο των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης που οδηγεί σε έναν επιπλέον παράγοντα κινδύνου εκτός από αυτόν της αγοράς (απόδοση ισορροπίας).

Συνοψίζοντας, τα ευρήματα που παρουσιάζουν οι Lev και Sougiannis υποδεικνύουν ότι η σχέση μεταξύ των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης και των επικείμενων κερδών είναι, γενικά, και στατιστικά σημαντικά και οικονομικά ουσιώδεις. Αυτή η διαπίστωση έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την υπόθεση¹⁶ του FAS No 2, όπως σχολιάζουν.

Η σχέση μεταξύ της απόδοσης της μετοχής μια εταιρίας και των εξόδων για έρευνα και ανάπτυξη

Η πληροφόρηση που περιλαμβάνεται στην τιμή της μετοχής μιας επιχείρησης είναι ένα ζήτημα που αποτελεί θέμα σχολιασμού πολλών μελετών, μερικές από τις οποίες έχουν ήδη αναφερθεί, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζει πολλές προοπτικές διερεύνησης στο μέλλον. Οι Louis K. C. Chan, Josef Lakonishok και Theodore Sougiannis (2001) επέλεξαν να επικεντρωθούν στο ερώτημα αν η αγοραία τιμή μίας επιχείρησης ενσωματώνει όλη την πληροφόρηση σχετικά με τα άυλα στοιχεία της και ειδικότερα αυτά που αναφέρονται στην έρευνα και ανάπτυξη.

Σύμφωνα με τα αμερικάνικα πρότυπα οι επιχειρήσεις δεν δηλώνουν πλήρως τα άυλα στοιχεία τους ενώ τα κόστη για δραστηριότητες για έρευνα και ανάπτυξη εξοδοποιούνται κατά το έτος που πραγματοποιούνται. Εντούτοις, η μέση ιστορική απόδοση των εταιριών με έντονη δραστηριότητα σε έρευνα και ανάπτυξη είναι αντίστοιχη με τις αποδόσεις των εταιριών χωρίς έντονη δραστηριότητα αυτού του

---

¹⁵ Προσαρμοσμένες, έτσι ώστε να παρουσιάζουν οικονομικά εύλογα ποσοστά απόσβεσης, εφαρμοσμένα σε υποθετική κεφαλαιοποίηση των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης.

¹⁶ Η αναφερόμενη υπόθεση που καταρρίπτεται, ορίζει ότι δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των δαπανών σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης και των επικείμενων οφελών τους.

είδους. Οι Chan, Lakonishok και Sougiannis διαπιστώνουν ότι οι εταιρίες που έχουν υψηλές δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη προς ίδια κεφάλαια (οι οποίες τείνουν να έχουν, επίσης χαμηλές παρελθοντικές αποδόσεις) υπερέχουν κατά ένα ποσοστό στην απόδοσή τους. Οι δραστηριότητες σε έρευνα και ανάπτυξη συσχετίζονται θετικά με τη μεταβλητότητα της απόδοσης.

Σε μία αποτελεσματική αγορά, η τιμή της μετοχής ενσωματώνει την αξία όλου του κεφαλαίου της επιχείρησης που έχει επενδυθεί σε δραστηριότητες για έρευνα και ανάπτυξη (μαζί με τα λοιπά άυλα στοιχεία), οπότε προκύπτει ότι δεν υπάρχει καμία σχέση μετά την ένταξη της επένδυσης σε έρευνα και ανάπτυξη και των μελλοντικών αποδόσεων των μετοχών. Από την άλλη, όμως, πολλές εταιρίες που επικεντρώνονται στην έρευνα και την ανάπτυξη έχουν λίγα πάγια στοιχεία στο ενεργητικό τους. Οπότε, οι προοπτικές εξέλιξης τους επικεντρώνονται στην επιτυχία νέων τεχνολογιών, που σημαίνει ότι απαιτούνται και εκτενέστερες και πιο υψηλές δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη, τα οικονομικά οφέλη των οποίων είναι αρκετά μακροπρόθεσμα.

Εύλογα βγαίνει το συμπέρασμα ότι σε αυτές τις περιπτώσεις οι λογιστικές πληροφορίες που αντλούνται είναι περιορισμένης χρησιμότητας. Από την άλλη, οι επιχειρήσεις έχουν ευχέρεια ως προς το τι θέτουν σαν κόστος για έρευνα και ανάπτυξη και όλες τις σχετικές δαπάνες δύνανται να τις δηλώσουν σαν συνολικό στοιχείο. Η δυνατότητα τους αυτή επηρεάζει την ακρίβεια δεικτών κερδοφορίας, άρα αμφισβητείται και η ακρίβεια της πληροφόρησης της τιμής της μετοχής της εταιρείας.

Ιδιαίτερα, ο φαρμακευτικός κλάδος είναι ένας από τους κατεξοχήν κλάδους που βασίζονται στις επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη. Απώτερος σκοπός των επενδύσεων αυτών είναι η κατοχύρωση νέων φαρμάκων ως ευρεσιτεχνιών και η οικονομική τους εκμετάλλευση. Ωστόσο αυτό είναι ένα εγχείρημα ιδιαίτερα υψηλού κόστους. Οι Joseph A. DiMasi, Ronald W. Hansen και Henry G. Grabowski (2002) σε μία μελέτη για το κατά μέσο όρο κόστος της ανάπτυξης ενός νέου φαρμάκου, επισημαίνουν ότι σε αυτό το κλάδο οι προοπτικές των απολαβών, των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη είναι πολύ πιο μακροπρόθεσμες συγκριτικά με άλλους κλάδους. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί τα οφέλη των επενδύσεων να μην είναι ορατά για αρκετά χρόνια.

Τα ανωτέρω αποτελούν παραμέτρους που μπορούν να συμβάλλουν στην αύξηση της αβεβαιότητας των επενδυτών. Σε αυτό το συμπέρασμα συνηγορεί το γεγονός ότι οι επενδυτές έχουν πιο βραχυχρόνιο ορίζοντα, σε σχέση με αυτόν των

επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη και πολλές φορές δεν προσαρμόζουν τις οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με το μακροχρόνιο ορίζοντα στον οποίο αναφέρονται αυτές οι επενδύσεις. Φυσικά, αυτό αυξάνει τις πιθανότητες υπερτιμολόγησης ή υποτιμολόγησης της αξίας μια επιχείρησης.

Στην πορεία για την εμπειρική τους έρευνας οι Chan, Lakonishok και Sougiannis παρουσιάζουν τη διαδικασία σύμφωνα με την οποία προσδιορίζουν τους κλάδους με έντονη δραστηριότητα σε έρευνα και ανάπτυξη. Ο κοινός παρανομαστής των αποτελεσμάτων τους είναι ότι οι επιχειρήσεις που περιλαμβάνονται σε αυτούς τους κλάδους είναι επικεντρωμένες στην τεχνολογία και τις επιστήμες.

Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουν σύμφωνα με τα αποτελέσματα τους είναι ότι ακόμα και αν τα οφέλη από την έρευνα και την ανάπτυξη ενσωματώνονται στην τιμή της μετοχής, η ελλιπής λογιστική πληροφόρηση, σχετικά με αυτή την κατηγορία άυλων περιουσιακών στοιχείων μπορεί να επιφέρει πραγματικά κόστη στους επενδυτές μέσω της πρόκλησης μεγάλης μεταβλητότητας στις αποδόσεις.

Στη διαπίστωση ότι η μελλοντική απόδοση συνδέεται με την πληροφοριακή δυνατότητα των δαπανών σε έρευνα και ανάπτυξη καταλήγουν και οι Shail Pandit, Charles E. Wasley και Tzachi Zach (2009). Αναδεικνύουν τη σημασία της απεικόνισης μη οικονομικών λογιστικών πληροφοριών, μαζί με τις λογιστικές μεταβλητές για την πρόβλεψη μελλοντικών εσόδων και ταμειακών ροών. Αυτή τους η διαπίστωση, ενισχύεται και από το επιχείρημα ότι οι επιχειρήσεις διαφέρουν στην ικανότητα τους να μετατρέπουν τις δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης σε κάποιο αποτέλεσμα, αλλά και στη ποιότητα αυτού του αποτελέσματος.

Εξετάζουν και αποδεικνύουν, την ύπαρξη θετικής συσχέτισης μεταξύ της ποιότητας αυτών των ευρεσιτεχνιών και της μελλοντικής λειτουργικής κερδοφορίας, με πιο δυνατή να αποδεικνύεται αυτή η σχέση σε επιχειρήσεις που είναι πιο παραγωγικές και καινοτόμες. Αυτή η συσχέτιση μπορεί να γίνει πιο κατανοητή αν μελετηθεί, τόσο ο πληροφοριακός ρόλος των στοιχείων έρευνας και ανάπτυξης όσο και η εν τέλει ολοκλήρωση τους (π.χ. ευρεσιτεχνίες). Όσο περισσότερες καινοτομίες διαθέτουν οι επιχειρήσεις, τόσο υψηλότερα επίπεδα λειτουργικής κερδοφορίας έχουν και ταυτόχρονα χαρακτηρίζονται από λιγότερη αβεβαιότητα.

Έπειτα, από τα εμπειρικά τους αποτελέσματα προκύπτει αρνητική σχέση μεταξύ της μεταβλητότητας της μελλοντικής απόδοσης της επιχείρησης και της ποιότητας των ευρεσιτεχνιών. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η συσχέτιση αυτή ενισχύεται από το ύψος των δαπανών σε έρευνα και ανάπτυξη και από το μέγεθος

των χαρτοφυλακίων σε ευρεσιτεχνίες. Τέλος, οι Pandit, Wasley και Zach καταλήγουν ότι η υπόθεση, σε άλλες μελέτες, ότι το οριακό όφελος των επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη είναι σταθερό στις επιχειρήσεις, είναι προβληματική.

Μία διαφορετική πτυχή, παρουσιάζουν οι Asher Curtis, Sarah McVay και Sara Toynebee (2017), οι οποίοι αποδεικνύουν και σχολιάζουν την αρνητική επίδραση που έχουν τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης στην κερδοφορία. Παρουσιάζουν στοιχεία που τεκμηριώνουν μια οικονομικά και στατιστικά σημαντική μείωση της κερδοφορίας, που συνδέεται με αυτές τις δαπάνες, η οποία συμπίπτει με μία ταυτόχρονη αύξηση των συνολικών δαπανών.

Αυτό το συμπέρασμα είναι λογικό, αφού όπως σχολιάζουν, λόγω της φύσης των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης οι εταιρίες δύνανται να επωφεληθούν¹⁷ από παρόμοιες με αυτές εταιρίες, αλλά μοιράζονται αναπόφευκτα και τα οφέλη από τις δικές τους καινοτομίες. Άλλον ένα λόγο, αποτελεί και το γεγονός ότι η κερδοφορία που αποδίδεται σε αυτές τις δαπάνες μπορεί να επηρεαστεί και από εξελίξεις, που πηγάζουν από προγενέστερες δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης. Αυτές οι εξελίξεις προέρχονται, είτε από την ίδια την εταιρία, είτε από εταιρία του ίδιου κλάδου.¹⁸

Παρόλο, που οι εταιρίες επωφελούνται, όπως αναφέρθηκε προτύτερα, από τις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης άλλων εταιριών, η μελλοντική τους κερδοφορία συνδέεται αρνητικά με το επίπεδο των δαπανών αυτών των άλλων εταιριών. Αυτό μπορεί να συμβαίνει, καθώς, με αφορμή τις επιδράσεις εξάπλωσης (spillover effects), οι managers έχουν κίνητρο περεταίρω επένδυσης, είτε για να εμποδίσουν τους ανταγωνιστές να εκμεταλλευτούν κάποιο δικό τους στοιχείο, είτε για να εξελίξουν κάποιο από τα στοιχεία που «κλέβουν» από τις άλλες εταιρίες.

Εξάγεται, λοιπόν το συμπέρασμα, ότι παρά τη μείωση της κερδοφορίας, οι ανταγωνιστικές αλληλεπιδράσεις παρέχουν ένα σημαντικό κίνητρο για δαπάνες σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης. Γενικά, οι επιχειρήσεις τείνουν να επενδύσουν πρώτα στα πιο κερδοφόρα projects. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει, ότι εφόσον οι αυξήσεις των δαπανών αυτών, με την πάροδο του χρόνου, υπερέβησαν την αύξηση των επενδυτικών ευκαιριών, οι προηγούμενες επενδυτικές προσπάθειες ήταν πιο παραγωγικές από τις μεταγενέστερες.

---

¹⁷ Εξελίσσοντας κάποιο αποτέλεσμα έρευνας και ανάπτυξης άλλης εταιρίας, με παρόμοιες δραστηριότητες ή προκατόχου εταιρίας, προς όφελος τους.

¹⁸ Το φαινόμενο αυτό είναι το λεγόμενο spillover effect).

Η χρησιμότητα των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων πηγάζει από την κατανόηση της σχέσης μεταξύ των τρεχόντων αυτών δαπανών και των μελλοντικών εκροών. Βασισμένοι στα στοιχεία που παρουσιάζουν, οι Curtis, McVay και Toynebee σχολιάζουν, επίσης, ότι οι αναλυτές στις προβλέψεις τους για τις αυξήσεις των εσόδων, δεν ενσωματώνουν τη χαμηλότερη κερδοφορία που οφείλεται στις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης. Αντίθετα, τα τελευταία χρόνια τα σφάλματα στις προβλέψεις αυτές, παρατηρούνται μεγαλύτερα για τις εταιρίες με μεγάλες δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη¹⁹.

Σύμφωνα με τη θεωρία της αποτελεσματικής αγοράς, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, οι επενδυτές πρέπει να αποτιμούν σωστά τα υλικά και τα άυλα στοιχεία των επιχειρήσεων και αυτές οι αποτιμήσεις πρέπει να ανακλώνται στην αγοραία αξία κάθε εταιρίας. Επιπροσθέτως, στη θεωρία των χρηματοοικονομικών αγορών, αναφέρεται ότι οι τιμές που αντανακλούν όλες τις πληροφορίες για μία συγκεκριμένη μετοχή και την τιμολογιακή της εκτίμηση, μπορούν μόνο να μεταβληθούν αν οι επενδυτές λάβουν καινούριες πληροφορίες που αλλάζουν τις προσδοκίες τους για τις μελλοντικές ταμειακές ροές (Pakes, 1985). Αυτές οι αρχές αποτέλεσαν και την βάση της μελέτης των Andi Duqi και Giuseppe Torluccio (2010), σχετικά με τη σχέση που συνδέει τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης και την αγοραία αξία των επιχειρήσεων.

Η έρευνα τους πραγματοποιήθηκε με τη λήψη δείγματος για το χρονικό διάστημα 2001-2007 και οδήγησε στην διεξαγωγή ποικίλων συμπερασμάτων για τη σχέση που μελετήθηκε. Καταρχάς, επιβεβαιώθηκε ισχυρά θετική και σημαντική επιρροή των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης στην αγοραία αξία της επιχείρησης, ενώ το ίδιο επιβεβαιώνεται και συμπεριλαμβανομένου του υπολειμματικού εισοδήματος σαν μεταβλητή. Μάλιστα, το υπολειμματικό εισόδημα φαίνεται να έχει πάντα θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση στην αγοραία αξία. Ισχυρότερη, φαίνεται να είναι αυτή η σχέση για νέες επιχειρήσεις που οι δραστηριότητες τους βασίζονται στις καινοτομίες και που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της τεχνολογίας, αφού μπορούν να επενδύσουν πιο αποτελεσματικά στην έρευνα και στην ανάπτυξη.

Έπειτα, αποδείχθηκε ότι η χρηματοοικονομική μόχλευση, το μερίδιο της αγοράς και η υιοθέτηση των ΔΛΠ δεν επιδρούν στις εκτιμήσεις των τιμών της αγοράς. Τέλος οι Duqi και Torluccio διαπιστώνουν, ότι το μέγεθος της επιχείρησης δεν έχει αρνητική σχέση με την αγοραία αξία. Όσο πιο μικρή είναι η επιχείρηση,

---

¹⁹ Αφορά εταιρίες που οι δραστηριότητες τους προϋποθέτουν την ύπαρξη έντονων καινοτομιών.

τόσο περισσότερο η αγοραία αξία της βασίζεται στη δυνατότητα καινοτομίας της, παρά στο μέγεθος της.

Χειραγώγηση των εξόδων με στόχο τη μεγιστοποίηση της κερδοφορίας

Τα συμβόλαια αμοιβής των στελεχών των επιχειρήσεων συνήθως περιλαμβάνουν κίνητρα για τη μεγιστοποίηση των εταιρικών κερδών. Τέτοιου είδους κίνητρα περιλαμβάνουν τη σύνδεση των αμοιβών τους με την κερδοφορία της επιχείρησης ή την απόδοση της μετοχής της. Είναι φυσικό επακόλουθο, λοιπόν η δημιουργία του ζητήματος του κατά πόσο τέτοιου είδους συμβόλαια δίνουν στα υψηλόβαθμα στελέχη και πιο συγκεκριμένα στους διευθύνοντες συμβούλους, το κίνητρο της χειραγώγησης της κερδοφορίας των επιχειρήσεων. Με αυτό το ζήτημα ασχολείται ένα πλήθος ερευνών.

Οι Patricia M. Dechow και Richard G. Sloan (1991) διερεύνησαν την υπόθεση ότι οι τρόποι αμοιβής που συνδέονται με την εταιρική κερδοφορία, ευνοούν την εστίαση στην βραχυπρόθεσμη απόδοση. Πιο συγκεκριμένα, εξετάστηκε το ενδεχόμενο οι διευθύνοντες σύμβουλοι (CEOs) κατά το τελευταίο έτος της θητείας τους, χειραγωγούν τις επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη με απώτερο σκοπό την βελτίωση της βραχυπρόθεσμης εταιρικής κερδοφορίας.

Τα αποτελέσματα αυτής της διερεύνησης επιβεβαίωσαν ότι οι CEOs πραγματοποιούν μικρότερες δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη το τελευταίο έτος της θητείας τους. Ωστόσο, δεν αποδεικνύεται ότι οι μειωμένες δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη συνδέονται με είτε μικρότερη απόδοση είτε με μειωμένα επενδυτικά έξοδα που να κεφαλαιοποιούνται για λογιστικούς σκοπούς. Αυτό σχετίζεται με την μετακύλιση των μειώσεων αυτών στο επενδυτικών κεφάλαιο που κατέχουν οι CEOs. Προκύπτει, λοιπόν ότι όσο περισσότερα εταιρικά χρεόγραφα έχουν στην κατοχή τους τα στελέχη, τόσο λιγότερο πιθανό είναι να μειώσουν έξοδα πριν το τέλος της θητείας τους.

Σύμφωνα με αυτή την οπτική οι Dechow και Sloan καταλήγουν ότι οι μειώσεις των δαπανών σε έρευνα και ανάπτυξη αποτελούν στρατηγικές επενδυτικές επιλογές με στόχο τη μεγιστοποίηση της αξίας της επιχείρησης. Αντανακλούν δε, περισσότερο την αναβολή της πραγματοποίησης επενδύσεων παρά την απώλεια επενδυτικών ευκαιριών.

Μέσα από διαφορετική οπτική, οι Sean Wang και Julia D' Souza (2006) εξετάζουν το ζήτημα της διαχείρισης των επενδυτικών επιλογών των managers. Σε αυτή τη μελέτη οι συγγραφείς επιχειρούν να τεκμηριώσουν τις επιπτώσεις της λογιστικής ευχέρειας των managers να περιορίσουν τις δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη.

Τα εμπειρικά ευρήματα στη μελέτη αυτή υποδεικνύουν την ύπαρξη αντίστροφης σχέσης μεταξύ της λογιστικής ευχέρειας και της πρόθεσης των managers να ελαττώσουν οι υποκείμενες δαπάνες. Επιπροσθέτως, υποδεικνύουν ότι οι managers, όταν τους δίνεται η επιλογή, προτιμούν τη λογιστική σε δεδουλευμένη βάση παρά τη λογιστική σε ταμειακή βάση.

Τέλος οι Wang και Souza, καταλήγουν ότι οι managers είναι πιο πιθανό να μειώσουν τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης όταν το οριακό κόστος της λογιστικής χειραγώγησης σε δεδουλευμένη βάση είναι πιο χαμηλό σε σχέση με τη χειραγώγηση σε ταμειακή βάση.

Ερευνητική Μεθοδολογία

Εκτίμηση της σχέσης μεταξύ δαπανών έρευνας και ανάπτυξης και κερδοφορίας – 1^ο Μοντέλο Παλινδρόμησης

Όπως, ήδη, αναφέρθηκε, ένα από τα σημαντικότερα θέματα που απασχολούν τόσο μελέτες όσο και επενδυτές, είναι η σχέση που συνδέει τις δαπάνες για δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης με διάφορα οικονομικά μεγέθη των επιχειρήσεων. Στη συνέχεια, θα αναλυθεί μια τέτοια σχέση, δηλαδή αυτή που συνδέει τη κερδοφορία και τις δαπάνες αυτές.

Η παρακάτω ανάλυση, αλλά και το μοντέλο που θα χρησιμοποιηθεί, βασίζεται²⁰ σε αυτό που ανέπτυξαν οι Baruch Lev και Theodore Sougiannis (1996). Βέβαια οι Lev και Sougiannis χρησιμοποιώντας το αναφερόμενο μοντέλο, είχαν σαν στόχο την προσαρμογή των οικονομικών καταστάσεων, έτσι ώστε να ανακλάται η κεφαλαιοποίηση των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης. Ο στόχος αυτός διαφοροποιείται από το στόχο της παρούσας εργασίας που είναι η διατύπωση συμπερασμάτων για τη σχέση των εξόδων σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης με την κερδοφορία μίας επιχείρησης.

Στα κέρδη μίας εταιρίας διαπιστώνεται ότι συμβάλουν τόσο τα ενσώματα²¹ όσο και τα ασώματα στοιχεία της.

$$E_{it}=f(\text{TanAss}_{it}, \text{IntAss}_{it}) \quad (1)$$

Όπου:

- E_{it} : Αναφέρεται στη κερδοφορία της επιχείρησης i , το χρόνο t .
- TanAss_{it} : Αναφέρεται στα υλικά πάγια της επιχείρησης i , το χρόνο t .
- IntAss_{it} : Αναφέρεται στα άυλα πάγια της επιχείρησης i , το χρόνο t .

---

²⁰Λόγω της φύσης των δεδομένων και για τους σκοπούς της παρούσας διπλωματικής εργασίας, έγιναν προσαρμογές για τη διεξαγωγή εύλογων συμπερασμάτων, με βάση τα διαθέσιμα δεδομένα.

²¹Ενσώματα πάγια στοιχεία του ενεργητικού είναι « τα ενσώματα στοιχεία του ενεργητικού που: κατέχονται από μία επιχείρηση για χρήση στην παραγωγή ή παροχή αγαθών ή υπηρεσιών, για εκμίσθωση σε άλλους ή για διοικητικούς σκοπούς και αναμένεται να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια περισσότερων της μίας περιόδων (χρήσεων)». (Χρηματοοικονομική Λογιστική (Γ' Έκδοση) Αποστόλου Α. Μπάλλα Δημοσθένη Α. Χέβα)

Δεν μπορεί να αγνοηθεί, ωστόσο, και η συμβολή τόσο του κεφαλαιοποιημένου κομματιού των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης, που εμπεριέχεται στα άυλα πάγια, αλλά και αυτού που δεν έχει επιφέρει ακόμα οικονομικές απολαβές και αναμένεται να παραχθούν τρέχοντα και μελλοντικά οφέλη. Το τελευταίο, γίνεται η υπόθεση ότι συνοψίζεται στα τρέχοντα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης και απομονώνεται από τα υπόλοιπα στοιχεία της κερδοφορίας. Επομένως, προκύπτει ότι η κερδοφορία είναι συνάρτηση των συνολικών παγίων στοιχείων της επιχείρησης (ενσώματων και ασώματων) και των τρεχόντων εξόδων έρευνας και ανάπτυξης.

$$E_{it}=f(TA_{it}, RD_{it}) \quad (2)$$

Όπου:

- TA_{it} : Αναφέρεται στα συνολικά ενσώματα και ασώματα πάγια της επιχείρησης i , το χρόνο t .
- RD_{it} : Αναφέρεται στα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης της επιχείρησης i , το χρόνο t .

Ανάπτυξη Υποθέσεων

Από όλα τα παραπάνω, προκύπτει ότι οι δύο πρώτες υποθέσεις που θα εξεταστούν, αφορούν τα συνολικά ενσώματα πάγια, τα έξοδα σε έρευνα και ανάπτυξη και τη κερδοφορία της επιχείρησης. Στόχος αυτών των υποθέσεων είναι η ανάδειξη της σχέσης των δύο πρώτων οικονομικών μεταβλητών με την εταιρική κερδοφορία.

H_{p1}: Τα συνολικά πάγια στοιχεία έχουν θετική επίδραση στην κερδοφορία.

H_{p2}: Τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης έχουν αρνητική επίδραση στην κερδοφορία.

Η πρώτη υπόθεση εξετάζει μία παγιωμένη σχέση, αυτή, δηλαδή που υφίσταται ανάμεσα στη κερδοφορία και στα πάγια στοιχεία μιας επιχείρησης. Ο λόγος για τον οποίο η επίδραση των συνολικών ενσώματων και ασώματων παγίων στη κερδοφορία εξετάζεται σαν θετική, είναι γιατί τα πάγια προσδίδουν αξία στις μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις.

Η δεύτερη υπόθεση εξετάζει την πολυσυζητημένη συσχέτιση μεταξύ της κερδοφορίας και των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης. Αυτή η σχέση υποθέεται ότι είναι αρνητική. Αυτό αποδίδεται στο ότι τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης προσδίδουν

σε μακροχρόνιο ορίζοντα οφέλη για την επιχείρηση. Εφόσον, λοιπόν στο μοντέλο εξετάζεται η επίδραση των τρεχόντων εξόδων έρευνας και ανάπτυξης είναι πιθανότερο, να μειώνουν την κερδοφορία της εταιρίας σε τόσο βραχυπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα.

Άλλωστε και οι Curtis, McVay και Toynebee (2017), κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης μειώνουν την κερδοφορία και συνοδεύονται από ταυτόχρονη αύξηση των συνολικών δαπανών. Όπως έχει, ήδη, αναφερθεί επισήμαναν, μάλιστα, τη σημασία του να λαμβάνεται αυτή η σχέση υπόψη κατά την εκτίμηση μελλοντικών αποδόσεων από τους αναλυτές.

Εκτίμηση της βασικής εξίσωσης του μοντέλου και περιγραφή του δείγματος

Η βασική εξίσωση που θα τεθεί, για να συσχετίσει την επίδραση των εξόδων σε έρευνα και ανάπτυξη στην κερδοφορία μίας επιχείρησης είναι η ακόλουθη:

$$(NI_{it} / S_{it}) = a_0 + a_1 * (TA_{it} / S_{it}) + a_2 * (RD_{it} / S_{it}) \quad (3)$$

Σαν εξαρτημένη μεταβλητή, δηλαδή σαν μέτρο κερδοφορίας της επιχείρησης, έχουν ορισθεί τα καθαρά κέρδη πριν υπολογιστούν στοιχεία όπως τα μερίσματα σε προνομιούχες μετοχές (Net Income before extraordinary items/preferred dividends - NI).

Για να υπολογιστούν τα ενσώματα και τα ασώματα πάγια έχει χρησιμοποιηθεί το σύνολο των παγίων (Total Assets - TA), όπως αυτό προσδιορίζεται από τον ισολογισμό. Το σύνολο των παγίων αποτελεί τη μία από τις δύο ανεξάρτητες μεταβλητές και έχει συντελεστή a_1 . Η δεύτερη ανεξάρτητη μεταβλητή, με συντελεστή a_2 , είναι τα τρέχοντα έξοδα σε έρευνα και ανάπτυξη και έχουν τεθεί όπως δηλώνονται στις οικονομικές καταστάσεις κάθε εταιρίας. Όλες οι προαναφερθείσες μεταβλητές έχουν υπολογιστεί ως προς τις καθαρές πωλήσεις (Net Sales - S), προκειμένου να μειωθεί η επίδραση της κλίμακας. Το a_0 ορίζεται σαν σταθερός όρος της συνάρτησης.

Συνολικά, έχουν αντληθεί δεδομένα για τέσσερις χώρες, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Ο χρονικός ορίζοντας για τον οποίο εξετάστηκε η σχέση είναι για τα έτη από το 2007 μέχρι και το 2011, δηλαδή για

5 χρόνια (χρήσεις). Τα δεδομένα που αντλήθηκαν προέρχονται από την DataStream Database.

Οι κλάδοι²², οι οποίοι επιλέχθηκαν για κάθε επιχείρηση είναι οι εξής όπως αναφέρονται στη βάση της DataStream:

Πίνακας 1: Επιλεγμένοι κλάδοι για τη δειγματοληψία

Υπηρεσίες Λογισμικού και Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (Software & Computer Services)
Φαρμακευτικά και Βιοτεχνολογία (Pharmaceuticals & Biotechnology)
Τεχνολογικός Εξοπλισμός (Technology Hardware & Equipment)
Αυτοκίνητα και Εξαρτήματα αυτοκινήτων (Automobiles & Parts)
Ηλεκτρονικός και Ηλεκτρολογικός Εξοπλισμός (Electronic & Electrical Equipment)
Υγειονομικός Εξοπλισμός (Health Care Equipment)
Γενικά Βιομηχανικά (General Industrials)
Βιομηχανική Μηχανική (Industrial Engineering)
Προϊόντα Αναψυχής (Leisure Goods)
Χημικά (Chemicals)
Εναλλακτική Ενέργεια (Alternative Energy)
Κατασκευές και Κατασκευαστικά Υλικά (Construction & Materials)
Βιομηχανικά Μέσα Μεταφοράς (Industrial Transportation)
Τηλεπικοινωνίες – Κινητής Τηλεφωνίας (Mobile Telecommunications)
Προϊόντα Προσωπικής Χρήσης (Personal Goods)
Παραγωγή Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου (Oil & Gas Producers)
Βιομηχανικά Μεταλλεύματα (Industrial Metal)

Μελετώντας τα δεδομένα που προέκυψαν, επιλέχθηκαν οι εταιρίες που είχαν διαθέσιμες πληροφορίες για τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης και για τα πέντε έτη που είναι το αντικείμενο της παρούσας έρευνας (2007-2011). Ο λόγος που επιλέχθηκαν τα συγκεκριμένα έτη είναι, επειδή υπήρχαν διαθέσιμα περισσότερα δεδομένα και προέκυπτε μεγαλύτερος αριθμός παρατηρήσεων. Στο Παράρτημα I παρουσιάζονται ανά χώρα οι επιχειρήσεις και τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης για αυτά τα έτη.

Για κάθε έτος ο αριθμός των εταιριών, άρα και των παρατηρήσεων, που προέκυψε, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που τέθηκαν παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα. Όπως φαίνεται, ο αριθμός των παρατηρήσεων παραμένει σταθερός για όλα τα

²² Οι κλάδοι επιλέχθηκαν με βάση τα EU Industrial Scoreboards για τα έτη 2015-2017, από τα οποία προσδιορίζονται για κάθε κλάδο μεταξύ άλλων και η ένταση των δραστηριοτήτων τους σε έρευνα και ανάπτυξη.

έτη που εξετάστηκαν ανά χώρα, λόγω του περιορισμού που τέθηκε για την ύπαρξη στοιχείων σχετικά με τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης και τα πέντε χρόνια της μελέτης.

Πίνακας 2: Αριθμός Παρατηρήσεων ανά χώρα και ανά έτος

Χώρα	2007	2008	2009	2010	2011
Γερμανία	165	165	165	165	165
Ελλάδα	32	32	32	32	32
Ολλανδία	20	20	20	20	20
Ηνωμένο Βασίλειο	237	237	237	237	237
Σύνολο Παρατηρήσεων	454	454	454	454	454

Στη συνέχεια παραθέτονται τα δεδομένα περιγραφικής στατιστικής τόσο για την εξαρτημένη μεταβλητή²³, Net Income/Sales, όσο και για τις δύο ανεξάρτητες μεταβλητές²⁴, Total Assets/Sales και R&D Expenses/Sales, για το σύνολο του δείγματος (και για τις τέσσερις χώρες).

Πίνακας 3: Δεδομένα Περιγραφικής Στατιστικής

Variable	Observations	Mean	Std. Dev.	Min	Max
Net Income/Sales	2215	-2.43448	23.20727	-721.5	82.05264
Total Assets/Sales	2215	5.782333	151.0245	-5772.29	3245.333
R&D/Sales	2215	1.475009	17.34611	0	595

Μελετώντας τα παραπάνω δεδομένα προκύπτει εύλογα ότι και στις τρεις μεταβλητές υπάρχουν ακραίες τιμές στο δείγμα. Αυτό συνοψίζεται κυρίως στη μεγάλη απόκλιση που έχει ο μέσος κάθε μεταβλητής με το μέγιστο όρο της.

²³ Εφεξής και για χάρη συντομίας δύναται να μην επισημαίνεται σε κάθε αναφορά ότι η εξαρτημένη μεταβλητή, δηλαδή ο δείκτης κερδοφορίας/Net Income, προκύπτει ως προς τις πωλήσεις/Sales.

²⁴ Εφεξής και για χάρη συντομίας οι δύο ανεξάρτητες/ερμηνευτικές μεταβλητές δύναται να αναφέρονται ως: σύνολο ενσώματων και ασώματων παγίων/Total Assets και έξοδα έρευνας και ανάπτυξης/R&D Expenses χωρίς να επισημαίνεται ότι προκύπτουν ως προς τις πωλήσεις/sales.

Ανάλυση της ερευνητικής μεθοδολογίας

Προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για την παλινδρόμηση, τα δεδομένα διαμορφώθηκαν σε μορφή πάνελ (Panel Data). Με αυτό τον τρόπο επιδιώκεται η μελέτη δεδομένων που μεταβάλλονται, τόσο χρονολογικά, δηλαδή ανά έτος, όσο και διαστρωματικά, δηλαδή ανά επιχείρηση. Αν και η συγκεκριμένη μορφή είναι πιο περίπλοκη, δείχνει να προτιμάται από τους αναλυτές γιατί έχει πολλά οφέλη. Ένα από αυτά τα οφέλη είναι η πιο αντιπροσωπευτική δειγματοληψία, αφού το μέγεθος του δείγματος αυξάνεται λόγω της επιλογής και χρονολογικών και διαστρωματικών στοιχείων. Αυτό συντελεί και στην ύπαρξη περισσότερων βαθμών ελευθερίας.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη και τις προϋποθέσεις που τέθηκαν στα δεδομένα, επιλέγεται το balanced data panel²⁵. Κάθε επιχείρηση, δηλαδή παρακολουθείται και για τα πέντε χρόνια που εξετάζονται. Τα δεδομένα επεξεργάστηκαν και παρήγαγαν αποτελέσματα μέσω του στατιστικού προγράμματος Stata. Το Stata χρησιμοποιήθηκε και για την πραγματοποίηση της παλινδρόμησης, με στόχο την διεξαγωγή των επιδιωκόμενων συμπερασμάτων. Χρησιμοποιήθηκε η Μέθοδος των Γενικευμένων Ελαχίστων Τετραγώνων (OLS Estimator) για την πολλαπλή παλινδρόμηση.

Αφού επιβεβαιώθηκε η κανονικότητα της κατανομής, εξετάστηκε το ενδεχόμενο ύπαρξης συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της συσχέτισης.

Πίνακας 4: Συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών του μοντέλου

	Net Income/Sales	Total Assets/Sales	R&D/Sales
Net Income/Sales	1		
Total Assets/Sales	-0.2365	1	
R&D/Sales	-0.8979	0.5003	1

²⁵ Ορίζεται ως το πάνελ δεδομένων με ίδιο αριθμό παρατηρήσεων για κάθε έτος που εξετάζεται.

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει, χαμηλή συσχέτιση μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής και της μίας από τις δύο ανεξάρτητες, των συνολικών υλικών κι άυλων στοιχείων της επιχείρησης. Ταυτόχρονα, όμως, προκύπτει υψηλή συσχέτιση της κερδοφορίας με τη δεύτερη ανεξάρτητη μεταβλητή, τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης. Ωστόσο, οι παρατηρήσεις αυτές δεν επηρεάζουν την συνέχεια της παλινδρόμησης και των αποτελεσμάτων που θα προκύψουν από αυτή, οι παραπάνω συσχετίσεις.

Η συσχέτιση, η οποία μπορεί να επηρεάσει την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων είναι αυτή που υφίσταται μεταξύ των δύο ανεξάρτητων μεταβλητών. Δηλαδή η συσχέτιση μεταξύ των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης και του συνόλου των παγίων. Σε αυτή την περίπτωση, η συσχέτιση θεωρείται οριακά αποδεκτή (0.5003) και επιτρέπει την συνέχεια της παλινδρόμησης.

Σε αυτό το σημείο, αξίζει να σημειωθεί ότι για το συγκεκριμένο μοντέλο εξετάστηκε η συμβολή άλλης μίας μεταβλητής. Πιο συγκεκριμένα, εξετάστηκε η σχέση μεταξύ της κερδοφορίας της επιχείρησης και των διοικητικών εξόδων αφού πρώτα αφαιρέθηκαν τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης (Administrative Expenses – R&D Expenses). Ωστόσο, η συγκεκριμένη μεταβλητή παρουσίασε ιδιαίτερα υψηλή συσχέτιση με τις υπόλοιπες δύο ανεξάρτητες μεταβλητές, οπότε αφαιρέθηκε από το μοντέλο.

Το πρόβλημα που προκαλείται από την ύπαρξη υψηλής συσχέτισης μεταξύ των ανεξάρτητων μεταβλητών, είναι αυτό της πολυσυγγραμμικότητας (Multicollinearity)²⁶. Οι συντελεστές που απορρέουν από παλινδρομήσεις, χρησιμοποιώντας ανεξάρτητες μεταβλητές με υψηλή συσχέτιση, είναι πιθανό να είναι πολύ ασταθείς. Συνεπάγεται, λοιπόν, ότι αν γίνει εισαγωγή στο μοντέλο άλλης μίας ανεξάρτητης μεταβλητής οι συντελεστές αυτοί θα υποστούν πολύ μεγάλες αλλαγές. Άρα τα αποτελέσματα που προκύπτουν όταν υπάρχει πολυσυγγραμμικότητα, καθίστανται ασταθή και πρέπει να διεξάγονται συγκρατημένα συμπεράσματα.

Πριν πραγματοποιηθεί η παλινδρόμηση και με δεδομένα τα στοιχεία του Πίνακα 3, δοκιμάστηκε να εξομαλυνθούν τα δεδομένα και να προσαρμοστούν οι ακραίες τιμές που παρουσιάζονταν στα στοιχεία, μέσω της χρήσης μίας κατάλληλης εντολής του Stata (winsor2). Ωστόσο, αυτό συντέλεσε στην αύξηση της συσχέτισης μεταξύ των ανεξάρτητων μεταβλητών. Οπότε, επιλέχθηκε η αρχική μορφή των

---

²⁶ <http://www2.stat-athens.aueb.gr/~jpan/grammika-montela/chapter-III-7.pdf>

δεδομένων, εφόσον παρατηρήθηκε ότι ο αριθμός των ακραίων παρατηρήσεων ήταν αρκετά μικρός.

Εμπειρική ανάλυση του 1^{ου} Μοντέλου Παλινδρόμησης

Η παλινδρόμηση που παρουσιάζεται εξετάζει την συναρτησιακή σχέση μεταξύ της κερδοφορίας μίας επιχείρησης, του συνόλου των ενσώματων και ασώματων παγίων της και των εξόδων που πραγματοποιεί σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης. Πιο συγκεκριμένα εξετάζεται η σχέση μεταξύ του Net Income/Sales (εξαρτημένη μεταβλητή), των Total Assets/Sales (ανεξάρτητη μεταβλητή) και των R&D Expenses/Sales (ανεξάρτητη μεταβλητή).

Κάθε εκτιμημένη παράμετρος, δείχνει τη μεταβολή που θα έχει η εξαρτημένη μεταβλητή, όταν η ανεξάρτητη μεταβλητή μεταβληθεί κατά μία μονάδα. Η μηδενική υπόθεση (H_0) εξετάζει το ενδεχόμενο η τιμή της κάθε παραμέτρου να είναι μηδενική. Η τιμή P-Value αποτελεί το μικρότερο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας στο οποίο μπορεί να απορριφθεί η μηδενική υπόθεση H_0 . Στην περίπτωση που η τιμή P-Value είναι μικρότερη από το επιλεγόμενο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας, τότε η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται. Στο συγκεκριμένο μοντέλο υποθέτεται ποσοστό σημαντικότητας 5%.

Το διάστημα «95% Conf. Interval» δείχνει ότι με πιθανότητα 95% οι τιμές της μεταβλητής που εξετάζεται βρίσκονται σε αυτό το διάστημα. Τέλος, το R-squared προσδιορίζει το ποσοστό κατά το οποίο το μοντέλο εξηγεί τη μεταβλητότητα της εξαρτημένης.

Τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης του 1^{ου} μοντέλου, που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και αφορούν και τις τέσσερις χώρες, υποδεικνύουν ότι οι παράμετροι και των δύο μεταβλητών που ορίστηκαν σαν ανεξάρτητες, ή αλλιώς ερμηνευτικές, είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επομένως, προκύπτει ότι επιδρούν στην διαμόρφωση της κερδοφορίας (Net Income). Αυτό απορρέει από το γεγονός ότι το P-Value και των δύο παραμέτρων είναι μικρότερο του 5% που έχει οριστεί σαν ποσοστό σημαντικότητας, άρα καμία από τις δύο παραμέτρους δεν προκύπτει να είναι μηδενική.

Πίνακας 5: Αποτελέσματα Μοντέλου Παλινδρόμησης 1 (Για το σύνολο του δείγματος)

Source	SS	df	MS		Number of obs=	2215
					F(2, 2212)=	7184.85
Model	1033342.33	2	516671.165		Prob > F=	0
Residual	159067.589	2212	71.9112067		R-squared=	0.8666
					Adj R-squared=	0.8665
Total	1192409.92	2214	538.577199		Root MSE=	8.48
Net Income/Sales	Coef.	Std. Err.	t	P>t	[95% Conf. Interval]	
Total Assets/Sales	0.0436097	0.0013782	31.64	0.00	(0.040907, 0.046313)	
R&D/Sales	-1.391253	0.0119996	-115.94	0.00	(-1.41479, -1.36772)	
Constant Term	-0.6345376	0.1808347	-3.51	0.00	(-0.98916, -0.27991)	

Η εξίσωση (3) διαμορφώνεται ως εξής μετά το 1^ο Μοντέλο Παλινδρόμησης:

$$(NI_{it} / S_{it}) = -0.6345376 + 0.0436097 * (TA_{it} / S_{it}) - 1.391253 * (RD_{it} / S_{it})$$

Πιο αναλυτικά, διαπιστώνεται ότι γίνεται αποδοχή των υποθέσεων που τέθηκαν προηγουμένως (H_{p1} και H_{p2}) για το σύνολο των δεδομένων, που αφορά και τις τέσσερις χώρες. Εξακριβώνεται, δηλαδή, η ύπαρξη θετικής και στατιστικά σημαντικής επίδρασης του συνόλου των υλικών και άυλων παγίων της επιχείρησης ($a_1=0.0436097$, $t\text{-stat}=31.64$), στη κερδοφορία της. Ταυτόχρονα, παρατηρείται αρνητική και στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης ($a_2=-1.391253$, $t\text{-stat}=-115.94$) και της κερδοφορίας. Τέλος, το μοντέλο φαίνεται να εξηγεί το 86.6% της μεταβλητότητας της εξαρτημένης (Net Income/Sales).

Σε επίπεδο χώρας (Παράρτημα II) παρατηρήθηκε, στη περίπτωση της Γερμανίας, θετική και στατικά σημαντική ($a_1=0.0513088$, $t\text{-stat}=211.69$) επίδραση του συνόλου των ενσώματων και ασώματων παγίων στοιχείων (Total Assets) και αρνητική και στατιστικά σημαντική ($a_2=-1.683872$, $t\text{-stat}=-87.28$) επίδραση των

εξόδων σε έρευνα και ανάπτυξη (R&D Expenses) στη κερδοφορία (Net Income). Στην Ολλανδία, δεν διαφοροποιείται η εικόνα, αφού και εδώ, προκύπτει θετική και στατιστικά σημαντική ($a_1=0.0875164$, $t\text{-stat}= 2.58$) επίδραση των συνολικών υλικών και άυλων στοιχείων της επιχείρησης και αρνητική και στατιστικά σημαντική ($a_2= -2.111231$, $t\text{-stat}=-17.63$) επίδραση των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης στην κερδοφορία.

Στις περιπτώσεις της Ελλάδας και του Ηνωμένου Βασιλείου παρατηρείται απόρριψη των υποθέσεων H_{p1} και H_{p2} . Στην Ελλάδα καταρρίπτονται και οι δύο υποθέσεις, αφού διαπιστώνεται, αρνητική και στατιστικά σημαντική ($a_1=-0.0663953$, $t\text{-stat}=-4.94$) επίδραση των συνολικών ενσώματων και ασώματων παγίων και στατιστικά μη σημαντική ($t\text{-stat}=0.94$), σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, επίδραση των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης, στο δείκτη κερδοφορίας. Τέλος, στο Ηνωμένο Βασίλειο καταρρίπτεται η υπόθεση H_{p1} , αφού η σχέση μεταξύ της κερδοφορίας με το σύνολο των παγίων στοιχείων ($a_1=-0.0134605$, $t\text{-stat}=-2.59$) αλλά και με τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης ($a_2= -1.13629$, $t\text{-stat}=-43.1$) είναι αρνητική και στατικά σημαντική και στις δύο περιπτώσεις.

Εκτίμηση της σχέσης μεταξύ δαπανών έρευνας και ανάπτυξης και της αποτίμησης της αξίας της επιχείρησης – 2^ο Μοντέλο Παλινδρόμησης

Άλλη μια σημαντική και ενδιαφέρουσα σχέση προς διερεύνηση είναι αυτή που συνδέει τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης με την αξία της επιχείρησης. Προκύπτει εύλογα το ερώτημα αν πραγματοποιώντας έξοδα σε δραστηριότητες για έρευνα και ανάπτυξη μειώνεται η αξία της επιχείρησης λόγω της πραγματοποίησης περισσότερων δαπανών, ή αν αυξάνεται, επειδή οι επενδυτές αντιλαμβάνονται ότι από αυτές τις δαπάνες αναμένεται να απορρέουν μελλοντικά οφέλη.

Για τη διερεύνηση αυτής της σχέσης θα χρησιμοποιηθεί²⁷ η μελέτη και το μοντέλο που χρησιμοποίησαν οι Andi Duqi και Giuseppe Torluccio (2010). Σαν στόχος της μελέτης θέτεται η εύρεση του πώς οι χρηματοοικονομικές αγορές αξιολογούν τις επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη.

---

²⁷ Λόγω της φύσης των δεδομένων και για τους σκοπούς της παρούσας διπλωματικής εργασίας, έγιναν προσαρμογές για τη διεξαγωγή εύλογων συμπερασμάτων, με βάση τα διαθέσιμα δεδομένα.

Ανάπτυξη Υποθέσεων

Οι επόμενες δύο υποθέσεις που θα εξεταστούν, αφορούν τα έξοδα σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, τα καθαρά κέρδη και την αξία της επιχείρησης. Στόχος αυτών των υποθέσεων είναι η ανάδειξη της επίδρασης των δύο πρώτων οικονομικών μεγεθών στην αξία της επιχείρησης.

Hp3: Τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης έχουν θετική επίδραση στην αξία της επιχείρησης.

Hp4: Τα καθαρά κέρδη έχουν θετική επίδραση στην αξία της επιχείρησης.

Διαμέσου της τρίτης υπόθεσης γίνεται μία προσπάθεια να διαπιστωθεί σε πρώτο στάδιο, αν οι δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης επιδρούν στην αξία της επιχείρησης και σε δεύτερο στάδιο να ορισθεί αν αυτή η σχέση είναι θετική ή αρνητική.

Θεωρείται πιθανότερο, η επίδραση αυτή να είναι θετική. Αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι επενδυτές κατά την αξιολόγηση μιας εταιρίας λαμβάνουν υπόψη τους, τόσο τη τωρινή της κατάσταση, όσο και τις προοπτικές της. Με την ύπαρξη, λοιπόν, εξόδων έρευνας και ανάπτυξης προσδίδεται στην επιχείρηση μία επενδυτική τάση που μπορεί να οδηγήσει σε εισροή μελλοντικών οφελών.

Όπως είναι εύλογο, οι χρηματοοικονομικές αγορές αξιολογώντας μία επιχείρηση λαμβάνουν υπόψη τους σαν κριτήριο και την κερδοφορία της. Αυτή ακριβώς η σχέση θα διαλευκανθεί μέσω της τέταρτης υπόθεσης. Η κερδοφορία είναι, άλλωστε και μία ένδειξη «υγείας» της επιχείρησης. Επομένως, όσο υψηλότερη είναι η κερδοφορία της, τόσο πιο υψηλά αναμένεται να αποτιμάται στις αγορές, η επιχείρηση.

Εκτίμηση της βασικής εξίσωσης του μοντέλου και περιγραφή του δείγματος

Η βασική εξίσωση που θα τεθεί, για να συσχετίσει την επίδραση των εξόδων σε έρευνα και ανάπτυξη στην αξία της επιχείρησης είναι η ακόλουθη:

$$[(MV_{it} - BV_{it}) / BV_{it}] = a_0 + a_1 * (RD_{it} / BV_{it}) + a_2 * (NI_{it} / BV_{it}) \quad (4)$$

Όπου:

- MV_{it} : Αναφέρεται στην αγοραία αξία της επιχείρησης i , το χρόνο t .
- BV_{it} : Αναφέρεται στη λογιστική αξία της επιχείρησης i , το χρόνο t .
- RD_{it} : Αναφέρεται στα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης της επιχείρησης i , το χρόνο t .
- NI_{it} : Αναφέρεται ο δείκτη κερδοφορίας της επιχείρησης i , το χρόνο t .

Σαν μέτρο αξιολόγησης των επιχειρήσεων από τις χρηματοοικονομικές αγορές χρησιμοποιείται η διαφορά ανάμεσα στην αγοραία και στη λογιστική αξία μίας επιχείρησης. Αυτή η διαφορά (Market Value - Book Value) θέτεται ως εξαρτημένη μεταβλητή και η υιοθέτηση της συγκεκριμένης μεταβλητής, γίνεται με βάση το μοντέλο των Duqί και Torluccio (2010). Η αγοραία αξία (Market Capitalization – MV) μίας επιχείρησης, είναι η αξία της όπως αποτυπώνεται στην αξία των μετοχών της. Η λογιστική αξία (Book Value – BV) μίας επιχείρησης είναι η αξία που της αποδίδεται από τις οικονομικές της καταστάσεις και υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ του συνόλου των ενσώματων και ασώματων παγίων της και των υποχρεώσεων της.

Στην περίπτωση που διαπιστώνεται ότι η λογιστική αξία είναι υψηλότερη από την αγοραία, σημαίνει ότι οι επενδυτές δεν πιστεύουν αρκετά στις προοπτικές, στη βιωσιμότητα και στη μελλοντική κερδοφορία της εταιρίας και την αποτιμούν λιγότερο από όσο είναι η αξία της στις οικονομικές της καταστάσεις. Στην αντίθετη περίπτωση, που η αγοραία αξία υπερτερεί της λογιστικής, η αγορά αποδίδει υψηλότερη αξία στην επιχείρηση, ίσως λόγω των προοπτικών που θεωρεί ότι της προσδίδουν τα πάγια στοιχεία της. Τέλος, στην περίπτωση που η λογιστική αξία είναι ίση με την αγοραία, τότε δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στην αξία της εταιρίας όπως είναι δηλωμένη στις οικονομικές της καταστάσεις και στην αξία της όπως την αξιολογούν οι επενδυτές²⁸. Συνεπάγεται λοιπόν, ότι είναι θεμελιώδης η παρατήρηση της διαφοράς των δύο αξιών, στην αποτίμηση μίας επιχείρησης.

Ως ανεξάρτητη μεταβλητή ορίζονται τα τρέχοντα έξοδα σε έρευνα και ανάπτυξη που έχουν ληφθεί όπως δηλώνονται για κάθε χρήση από τις επιχειρήσεις στις οικονομικές τους καταστάσεις (R&D Expenses - RD). Τέλος, τη δεύτερη ανεξάρτητη μεταβλητή αποτελεί η κερδοφορία της επιχείρησης, σαν μέτρο της

---

²⁸<http://www.investopedia.com/articles/investing/110613/market-value-versus-book-value.asp>

οποίας, έχουν ορισθεί τα καθαρά κέρδη πριν υπολογιστούν στοιχεία όπως τα μερίσματα σε προνομιούχες μετοχές (Net Income before extraordinary items/preferred dividends - NI). Όλες οι αναφερόμενες μεταβλητές έχουν υπολογιστεί ως προς τη λογιστική αξία της επιχείρησης (Book Value), προκειμένου να μειωθεί η επίδραση της κλίμακας. Το a_0 ορίζεται σαν σταθερός όρος της συνάρτησης.

Η διαδικασία της δειγματοληψίας για το 2^ο Μοντέλο Παλινδρόμησης, δεν διαφοροποιείται σε σχέση με αυτή που περιγράφεται για το 1^ο Μοντέλο Παλινδρόμησης. Η δειγματοληψία έγινε για τα έτη από το 2007 έως και το 2011 για τις χώρες Γερμανία, Ελλάδα, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο και ο αριθμός των παρατηρήσεων παραμένει ο ίδιος, καθώς υιοθετήθηκε και σε αυτή την περίπτωση το ίδιο κριτήριο, της αναγκαιότητας ύπαρξης διαθέσιμων πληροφοριών για τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης, κατά τη διάρκεια και των πέντε ετών που μελετήθηκαν (Παράρτημα Ι).

Στη συνέχεια παραθέτονται τα δεδομένα περιγραφικής στατιστικής τόσο για την εξαρτημένη μεταβλητή²⁹, (Market Value - Book Value)/Book Value, όσο και για τις δύο ανεξάρτητες μεταβλητές³⁰, R&D Expenses/Book Value και Net Income/Book Value, για το σύνολο του δείγματος (και για τις τέσσερις χώρες).

Πίνακας 6: Δεδομένα Περιγραφικής Στατιστικής

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
(MV-BV)/BV	2254	1.286177	15.83291	-357.08	588.96
R&D/BV	2254	0.123822	1.148536	-21.47	24.67
Net Income/BV	2254	0.074772	8.275508	-51.9063	375.5926

²⁹ Εφεξής και για χάρη συντομίας δύναται να μην επισημαίνεται σε κάθε αναφορά ότι η εξαρτημένη μεταβλητή, δηλαδή η διαφορά της λογιστικής από την αγοραία αξία/[Market Value - Book Value], προκύπτει ως προς τη λογιστική αξία/Book Value.

³⁰ Εφεξής και για χάρη συντομίας οι δύο ανεξάρτητες/ερμηνευτικές μεταβλητές δύναται να αναφέρονται ως: έξοδα έρευνας και ανάπτυξης/R&D Expenses και δείκτης κερδοφορίας/Net Income χωρίς να επισημαίνεται ότι προκύπτουν ως προς τη λογιστική αξία/Book Value.

Μελετώντας τα παραπάνω δεδομένα προκύπτει εύλογα ότι στις δύο από τις τρεις μεταβλητές, δηλαδή στη διαφορά μεταξύ αγοραίας και λογιστικής τιμής και στο δείκτη κερδοφορίας, υπάρχουν ακραίες τιμές στο δείγμα. Αυτό συνοψίζεται κυρίως στη μεγάλη απόκλιση που έχει ο μέσος κάθε μεταβλητής με το μέγιστο όρο της.

Ανάλυση της ερευνητικής μεθοδολογίας

Η διαδικασία επεξεργασίας των δεδομένων δεν διαφοροποιείται από αυτή του 1^{ου} Μοντέλου Παλινδρόμησης. Προκειμένου να ερευνηθούν οι επιδράσεις των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης και της κερδοφορίας στην αποτίμηση μίας επιχείρησης χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα Stata. Επίσης, τα δεδομένα διαμορφώθηκαν σε μορφή Balanced Data Panel, όπως στην προηγούμενη περίπτωση, ενώ χρησιμοποιήθηκε και εδώ, η Μέθοδος των Γενικευμένων Ελαχίστων Τετραγώνων (OLS Estimator) για την πολλαπλή παλινδρόμηση.

Αφού επιβεβαιώθηκε η κανονικότητα της κατανομής, εξετάστηκε το ενδεχόμενο ύπαρξης συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της συσχέτισης.

Πίνακας 7: Συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών του μοντέλου

	(MV-BV)/BV	R&D/BV	Net Income/BV
(MV-BV)/BV	1		
R&D/BV	0.3652	1	
Net Income/BV	0.6999	-0.2137	1

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει, χαμηλή συσχέτιση μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής και της μίας από τις δύο ανεξάρτητες, των R&D Expenses / Book Value. Αντίθετα, παρατηρείται υψηλή η συσχέτιση της αξίας της επιχείρησης με τη δεύτερη ανεξάρτητη μεταβλητή, το Net Income/Book Value. Τα στοιχεία, αυτά, δεν επηρεάζουν την συνέχεια της παλινδρόμησης και των αποτελεσμάτων που θα προκύψουν από αυτή..

Στη συνέχεια γίνεται αξιολόγηση της συσχέτισης, που αφορά τη παρούσα παλινδρόμηση, δηλαδή αυτή μεταξύ των δύο ανεξάρτητων μεταβλητών. Ωστόσο, οι συγκεκριμένη συσχέτιση είναι ιδιαίτερα χαμηλή (-0.2137) και ευνοεί τη συνέχεια της παλινδρόμησης.

Πριν πραγματοποιηθεί η παλινδρόμηση και με δεδομένα τα στοιχεία του Πίνακα 6, δοκιμάστηκε και σε αυτή τη περίπτωση η εξομάλυνση των μεταβλητών, με στόχο την εξάλειψη των ακραίων τιμών, μέσω της χρήσης του Stata (winsor2). Παρουσιάστηκε και σε αυτή τη περίπτωση αύξηση της συσχέτισης μεταξύ των ανεξάρτητων μεταβλητών. Οπότε, επιλέχθηκε η αρχική μορφή των δεδομένων, εφόσον παρατηρήθηκε ότι το πλήθος των ακραίων παρατηρήσεων ήταν αρκετά μικρός.

Εμπειρική ανάλυση του 2^{ου} Μοντέλου Παλινδρόμησης

Η 2^η παλινδρόμηση που διεξάγεται, εξετάζει την συναρτησιακή σχέση μεταξύ της αξίας της επιχείρησης, των εξόδων σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης και της κερδοφορίας μίας επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα εξετάζεται η σχέση μεταξύ του $(\text{Market Value} - \text{Book Value}) / \text{Book Value}$ (εξαρτημένη μεταβλητή), των $\text{R\&D Expenses} / \text{Book Value}$ (ανεξάρτητη μεταβλητή) και του $\text{Net Income} / \text{Book Value}$ (ανεξάρτητη μεταβλητή). Κάθε εκτιμημένη παράμετρος, δείχνει τη μεταβολή που θα έχει η εξαρτημένη μεταβλητή, όταν η ανεξάρτητη μεταβλητή μεταβληθεί κατά μία μονάδα

Τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης του 2^{ου} μοντέλου, που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και αφορούν και τις τέσσερις χώρες, υποδεικνύουν ότι οι παράμετροι και των δύο μεταβλητών που ορίστηκαν σαν ανεξάρτητες, είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επομένως, προκύπτει ότι επιδρούν στην διαμόρφωση της αξία της επιχείρησης ($[\text{Market Value} - \text{Book Value}] / \text{Book Value}$). Συγκεκριμένα και οι δύο ανεξάρτητες μεταβλητές ($[\text{R\&D Expenses} / \text{Book Value}]$ και $[\text{Net Income} / \text{Book Value}]$, φαίνεται να έχουν θετική επιρροή στην διαμόρφωση της αξία της επιχείρησης. Η στατιστική σημαντικότητα τους απορρέει από το γεγονός ότι το P-Value και των δύο παραμέτρων είναι μικρότερο του 5% που έχει οριστεί σαν ποσοστό σημαντικότητας, άρα καμία από τις δύο παραμέτρους δεν προκύπτει να είναι μηδενική. Εντούτοις, ο

σταθερός όρος (Constant Term) δεν είναι στατιστικά σημαντικός, στο επίπεδο σημαντικότητας που εξετάζεται, δηλαδή φαίνεται ότι P-Value=12.5% > 5%.

Πίνακας 8: Αποτελέσματα 2^ο Μοντέλου Παλινδρόμησης (Για το σύνολο του δείγματος)

Source	SS	df	MS		Number of obs=	2254
					F(2, 2212)=	3716.65
Model	433507.3	2	216753.7		Prob > F=	0
Residual	131277.4	2251	58.31957		R-squared=	0.7676
					Adj R-squared=	0.7674
Total	564784.7	2253	250.6812		Root MSE=	7.6367
(MV-BV)/BV	Coef.	Std. Err.	t	P>t	[95% Conf. Interval]	
R&D/BV	7.435633	0.143394	51.85	0.00	(7.154434, 7.716832)	
Net Income/BV	1.559663	0.019901	78.37	0.00	(1.520636, 1.59869)	
Constant Term	0.248863	0.161872	1.54	0.124	(-0.0685709, 0.5662973)	

Η εξίσωση (4) διαμορφώνεται ως εξής μετά το 2^ο Μοντέλο Παλινδρόμησης:

$$[(MV_{it} - BV_{it}) / BV_{it}] = 7.435633 * (RD_{it} / BV_{it}) + 1.559663 * (NI_{it} / BV_{it})$$

Συνεπάγεται από τα αποτελέσματα, ότι γίνεται αποδοχή των υποθέσεων που τέθηκαν, για το 2^ο Μοντέλο Παλινδρόμησης (H_{p3} και H_{p4}), για το σύνολο των δεδομένων, που αφορά και τις τέσσερις χώρες. Αυτό σημαίνει ότι, από τα αποτελέσματα προκύπτει θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση, τόσο των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης ($a_1=7.435633$, t-stat=51.85), όσο και της κερδοφορίας της επιχείρησης ($a_2=1.559663$, t-stat=78.37), στην αξία της. Επιπροσθέτως, υπολογίζεται ότι το μοντέλο εξηγεί το 76.7% της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής ([Market Value – Book Value] / Book Value).

Σε επίπεδο χώρας (Παράρτημα IV) διαπιστώνεται ότι, στη περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου, υπάρχει θετική και στατικά σημαντική επίδραση των δύο ανεξάρτητων μεταβλητών (R&D Expenses / Book Value και Net Income / Book

Value) στην εξαρτημένη, με αντίστοιχα στοιχεία για κάθε ανεξάρτητη μεταβλητή ($a_1=7.466219$, $t\text{-stat}=33.3$) και ($a_2=1.578234$, $t\text{-stat}=59.65$). Η εικόνα των αποτελεσμάτων είναι αντίστοιχη και για την Ολλανδία, στην οποία αποτυπώνονται οι δύο ανεξάρτητες μεταβλητές ως εξής αντίστοιχα ($a_1=5.93034$, $t\text{-stat}=9.79$) και ($a_2=1.946634$, $t\text{-stat}=4.42$).

Στις περιπτώσεις της Γερμανίας και της Ελλάδας παρατηρείται απόρριψη των υποθέσεων H_{p3} και H_{p4} . Στο Γερμανία καταρρίπτεται η υπόθεση H_{p4} , αφού η σχέση μεταξύ της αξίας της επιχείρησης και της κερδοφορίας είναι στατιστικά μη σημαντική, σε επίπεδο σημαντικότητας 5% ($t\text{-stat}=-1.1$). Ωστόσο η επίδραση των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης στην αποτίμηση της αξίας της εταιρίας, διαπιστώνεται θετική και στατιστικά σημαντική ($a_2= 4.282594$, $t\text{-stat}=22.68$). Τέλος, στην Ελλάδα καταρρίπτονται και οι δύο υποθέσεις, αφού διαπιστώνεται αρνητική και στατιστικά σημαντική ($a_1=-2.14038$, $t\text{-stat}=1.4$) η επίδραση της κερδοφορίας και στατιστικά μη σημαντική ($t\text{-stat}=0.3$), σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, η επίδραση των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης στην αποτίμηση της αξίας της επιχείρησης.

Συμπεράσματα

Στη παρούσα διπλωματική εργασία, πραγματοποιήθηκε ανάλυση των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης και των επιδράσεων της, τόσο σε στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων, όσο και στον τρόπο που αξιολογείται η επιχείρηση από τις αγορές. Δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στη μελέτη της βιβλιογραφίας, διότι έγινε μία προσπάθεια παράθεσης και σχολιασμού, σημαντικού μέρους, των μελετών που αναφέρονται στα συγκεκριμένα έξοδα.

Η βιβλιογραφία, αυτή χωρίστηκε σε ενότητες, με στόχο τη δημιουργία μίας πληρέστερης εικόνας των θεμάτων που γίνονται αντικείμενο εκτενούς μελέτης, ως προς τις δαπάνες σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης. Οι θεματικές ενότητες, που προέκυψαν κατά τη μελέτη της βιβλιογραφίας, περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη μελέτη του βαθμού, κατά τον οποίο οι δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη χρησιμοποιούνται για τη χειραγώγηση της κερδοφορίας. Οι μελέτες που αναφέρονται σε αυτή τη θεματική ενότητα, εξετάζουν τη χειραγώγηση της κερδοφορίας από τους CEOs και τους managers. Συμπεραίνεται, ότι στη πλειοψηφία των περιπτώσεων της μείωσης των υποκείμενων δαπανών, δεν υπάρχει χειραγώγηση των κερδών. Αντίθετα, διαπιστώνεται, ότι η μείωση γίνεται στα πλαίσια συνειδητής επενδυτικής επιλογής με στόχο την αναβολή της πραγματοποίησης επενδύσεων για στρατηγικούς λόγους. Παράλληλα, προκύπτει μια αντίστροφη σχέση μεταξύ της λογιστικής ευχέρειας και της πρόθεσης των managers να ελαττώσουν τις δαπάνες αυτές

Ωστόσο, τα πιο πολυσυζητημένα θέματα, που ταυτόχρονα παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες προοπτικές για διερεύνηση στο μέλλον, είναι αυτά που αναφέρονται στο λογιστικό χειρισμό των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης, στον πληροφοριακό τους περιεχόμενο και στο τρόπο που επιδρούν στην αξία της επιχείρησης. Αυτές αποτελούν και τις άλλες δύο θεματικές ενότητες της βιβλιογραφικής επισκόπησης της εργασίας.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν μελετώντας αυτές τις κατηγορίες ερευνών συνοψίζονται στη διαπίστωση ότι στις περισσότερες περιπτώσεις θεωρείται ευνοϊκότερη η κεφαλαιοποίηση των δαπανών αυτών, καθώς επιφέρουν περισσότερα οφέλη στις επιχειρήσεις. Εντούτοις, για να γίνουν αντιληπτά αυτά τα οφέλη κρίθηκε απαραίτητη, η προσαρμογή των λογιστικών καταστάσεων. Παρόλο που προτιμάται η

κεφαλαιοποίηση, δεν φαίνεται να επιδρά περισσότερο από την εξοδοποίηση στην αποτίμηση της αξίας μιας επιχείρησης.

Στη συνέχεια της εργασίας, κάποια από τα θέματα που απασχόλησαν μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας διαπιστώθηκαν εμπειρικά μέσω δύο μοντέλων παλινδρομήσεων και μελετήθηκαν δεδομένα από τέσσερις χώρες, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, για τα έτη 2007 έως και 2011. Η μελέτη μικρής χρονικής περιόδου (πενταετίας), επιτρέπει την ύπαρξη περισσότερων μεταβλητών, δηλαδή μειωμένο κίνδυνο για «χαμένα» νούμερα, αλλά και μεγαλύτερου αριθμού επιχειρήσεων (Duqi και Torluccio, 2010).

Με τη χρήση του 1^{ου} μοντέλου, επιτεύχθηκε η διεξαγωγή συμπερασμάτων για τη συσχέτιση των τρεχόντων εξόδων έρευνας και ανάπτυξης, και των ενσώματων και ασώματων παγίων στη κερδοφορία της επιχείρησης. Από την εμπειρική ανάλυση των αποτελεσμάτων, προέκυψε θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση του συνόλου των παγίων στην κερδοφορία και αρνητική και στατιστικά σημαντική επίδραση από τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξη. Αυτά τα αποτελέσματα, επιβεβαιώνουν τις υποθέσεις που τέθηκαν, H_{p1} και H_{p2}, και κρίνονται αναμενόμενα, διότι είναι λογικό ότι σε μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις η κτήση παγίων αυξάνει τη κερδοφορία της, ενώ η πραγματοποίηση τρεχόντων εξόδων έρευνας και ανάπτυξης μειώνει τη βραχυπρόθεσμη κερδοφορία. Αυτό, προκύπτει εύλογα, από το γεγονός ότι τα οφέλη από την πραγματοποίηση αυτών των δαπανών δεν είναι άμεσα αντιληπτά και αρχικά είναι αβέβαια.

Στο μοντέλο που αποτέλεσε τη βάση της παρούσας ερευνητικής ανάλυσης, οι Lev και Sougiannis (1996), λαμβάνουν υπόψη τους το σύνολο των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης που δεν έχουν αποκομίσει ακόμα οικονομικά οφέλη στα έτη που μελετώνται, παράμετρος που διαφοροποιεί τα συμπεράσματα. Ταυτόχρονα, εξετάζουν και την επίδραση των δαπανών σε διαφημιστικούς σκοπούς στην διαμόρφωση της κερδοφορίας. Η επίδραση αυτή δεν εξετάστηκε στα πλαίσια που παρόντος μοντέλου, λόγω αδυναμίας εύρεσης των σχετικών στοιχείων.

Μέσω του 2^{ου} Μοντέλου Παλινδρόμησης, επιδιώχθηκε η οριοθέτηση της επίδρασης των τρεχόντων εξόδων έρευνας και ανάπτυξης και της κερδοφορίας στην αποτίμηση της επιχείρησης. Σαν δείκτης αποτίμησης της αξίας της επιχείρησης, ορίστηκε η διαφορά μεταξύ της αγοραίας και της λογιστικής της αξίας, με βάση το μοντέλο των Duqi και Torluccio (2010).

Η διαφοροποίηση του παρόντος μοντέλου, με αυτό των Duqi και Torluccio, έγκειται στη χρήση διαφορετικού δείκτη που να αντανάκλα την «υγεία» της κάθε επιχείρησης. Στην αναφερόμενη μελέτη έγινε χρήση του υπολειμματικού εισοδήματος (Residual Income), ενώ στη παρούσα χρησιμοποιήθηκε ένας δείκτης κερδοφορίας της επιχείρησης (Net Income). Τα αποτελέσματα που προέκυψαν, υποδηλώνουν την ύπαρξη θετικών και στατιστικά σημαντικών σχέσεων μεταξύ της αποτίμησης της αξίας της επιχείρησης και τόσο των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης, όσο και της κερδοφορίας, επιβεβαιώνοντας τις υποθέσεις που αναπτύχθηκαν (Hr3 και Hr4).

Σε επίπεδο χωρών, τα αποτελέσματα και των δύο παλινδρομήσεων δεν συνάδουν, σε όλες τις περιπτώσεις με τα αναμενόμενα. Ωστόσο, η αξιοπιστία των παλινδρομήσεων ανά χώρα είναι μειωμένη, αφού το μέγεθος του δείγματος που προκύπτει είναι μικρό, όπως παρουσιάστηκε στο Πίνακα 2. Επιπλέον, στις περισσότερες περιπτώσεις ασυμφωνίας των αποτελεσμάτων, συναντάται ιδιαίτερα υψηλή συσχέτιση μεταξύ των ερμηνευτικών μεταβλητών (Παράρτημα III και Παράρτημα V). Όπως αναλύθηκε και στην ερευνητική μεθοδολογία, το φαινόμενο αυτό, κλονίζει την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων που προκύπτουν ανά χώρα, ειδικά σε συνδυασμό με το περιορισμένο αριθμό παρατηρήσεων, που συναντάται κυρίως στις περιπτώσεις της Ελλάδας και της Ολλανδίας.

Όπως επισήμαναν και οι Duqi και Torluccio (2010), ανάμεσα στα μειονεκτήματα της σύγκρισης συμπερασμάτων για πολλές χώρες, εμπεριέχεται η διαφοροποίηση των χωρών αυτών ως προς τους επενδυτές, τους μηχανισμούς εταιρικής διακυβέρνησης, την γενική εικόνα των επιχειρήσεων, την οικονομική και πολιτική τους κατάσταση και την ένταση της διεθνοποίησης που εμφανίζουν.

Είναι αξιοσημείωτο, βέβαια, ότι έστω και ενδεικτικά, είναι εμφανής η διαφορά της αντίληψης των εξόδων σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης της Ελλάδας με τις υπόλοιπες χώρες. Η Ελλάδα, δεν φαίνεται να αναγνωρίζει κάποιο από τα οφέλη των εξόδων αυτών, αφού τα έξοδα αυτά έχουν αρνητική συσχέτιση, όχι μόνο με την κερδοφορία, αλλά και με την αποτίμηση των εταιριών. Το φαινόμενο αυτό βέβαια μπορεί να αποδοθεί και στην κρίση που πλήττει τη συγκεκριμένη χώρα. Αντίθετα, οι Γερμανία, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο θεωρούνται από τις χώρες που επενδύουν περισσότερο σε τέτοιου είδους δαπάνες.

Η συμβολή της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι σημαντική τόσο σε επίπεδο επιχειρήσεων όσο και σε επίπεδο επενδυτών, καθώς συνοψίζει τα βασικά

θέματα που συνδέονται με τις δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης και επηρεάζουν τις ενδιαφερόμενες ομάδες. Επίσης, οριοθετεί τις σχέσεις που συνδέουν αυτές τις δαπάνες με σημαντικούς εταιρικούς δείκτες, όπως αυτούς της κερδοφορίας και της αποτίμησης της αξίας τους. Επιπλέον μπορεί να αποτελέσει, οδηγό για τους ρυθμιστικούς φορείς, που καθορίζουν την πολιτική αντιμετώπιση αυτών των δαπανών.

Εν κατακλείδι, τα πιο σημαντικά συμπεράσματα που απορρέουν από τη παρούσα μελέτη, συνοψίζονται στα συμπεράσματα της εμπειρικής ανάλυσης που παρουσιάστηκε. Σκοπός της, τέθηκε ο καθορισμός της επίδρασης των τρεχόντων εξόδων έρευνας και ανάπτυξης τόσο στη κερδοφορία όσο και στον προσδιορισμό της αξίας της επιχείρησης.

Βιβλιογραφία

Άρθρα σε συλλογικούς τόμους και Περιοδικές Εκδόσεις

- Chan L. C., Lakonishok J., Sougiannis T., 2001, “The Stock Market Valuation of Research and Development Expenditures”, *The Journal Of Finance*, Vol. LVI, No. 6
- Curtis A., McVay S., Toynbee S., 2017, “The Changing Implications of Research and Development Expenditures for Future Profitability”
- Dechow P. M., 1994, “Accounting earnings and cash flows as measures of firm performance: The role of accounting accruals”, *Journal of Accounting and Economics* Vol. 18(1), pp. 3-42
- Dechow P. M., Sloan R. G., 1991, “Executive incentives and the horizon problem”, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 14, pp. 51-89
- DiMasi J. A., Hansen R. W., Grabowski H. G., 2003, “The price of innovation: new estimates of drug development costs”, *Journal of Health Economics*, Vol. 22, pp. 151-185
- Dukes R. E., Dyckman T. R., Elliott J. A., 1980, “Accounting for Research and Development Costs: The Impact on Research and Development Expenditures”, *Journal of Accounting Research*, Vol. 18, *Studies on Economic Consequences of Financial and Managerial Accounting: Effects on Corporate Incentives and Decisions*, pp. 1-26
- Duqi A., Torluccio G., 2010, “R&D Expenditure and Firm Valuation: Evidence from Europe”, 23rd Australasian Finance and Banking Conference 2010 Paper
- Koh P.S., Reeb D. M., 2015, “Missing R&D”, *Journal Of Accounting and Economics*, pp. 73-94
- Kothari S. P., Languerre T. E., Leone, A. J., 1998, “Capitalization versus Expenses: Evidence on the Uncertainty of Future Earnings from Current Investments in Pp&E Versus R&D”, *Simon School of Business Working Paper FR 99-02*
- Lantza J. S., Sahutb J. M., 2005, “R&D Investment and the Financial Performance of Technological Firms”, *International Journal of Business*, 10(3), pp. 252-270
- Lev B., Sarath B., Sougiannis T., 2004, “R&D Reporting Biases and Their Consequences”
- Lev B., Sougiannis T., 1996, “The capitalization, amortization, and value-relevance of R&D”, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 21, pp. 107-138
- Mueller D. C., Tilton J. E., (1969), “Research and Development Costs as a Barrier to Entry”, *The Canadian Journal of Economics*, Vol. 2, No. 4, pp. 570-579
- Pakes, A., 1985, “On Patents, R&D, and the Stock Market Rate of Return”, *Journal of Political Economy*
- Pandit S., Wasley C. E., Zach T., 2009, “The Effect of R&D Inputs and Outputs on the Relation between the Uncertainty of Future Operating Performance and R&D Expenditures”, *Simon School Working Paper No. FR 09-05*
- Shah S. Z. A., Liang S., Akbar S., 2013, “International Financial Reporting Standards and the value relevance of R&D expenditures: Pre and post IFRS analysis”, *International Review of Financial Analysis*, pp. 158-169

- Thi T. D., Schultze W., 2011, “Capitalizing Research & Development and ‘Other Information’: The Incremental Information Content of Accruals versus Cash Flows”, *Journal of Management Control*, Vol. 22, No. 3, pp. 241-278
- Wang S., Souza J., 2006, “Earnings Management: The Effect of Accounting Flexibility on R&D Investment Choices”, *Johnson School Research Paper Series*, No. 33-06

Μονογραφίες – Βιβλία

- Μπάλλα Α. Α., Χέβα Δ. Λ., 2011, “Χρηματοοικονομική Λογιστική”, Γ’ Έκδοση, σελ. 303-398

Διαδικτυακές Πηγές

- Παρουσίαση, Δρ Δημήτρης Λαμπρούλης, ΤΕΙ Λάρισας, στα πλαίσια του μαθήματος «Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα II
- <http://iri.jrc.ec.europa.eu/scoreboard17.html#close>
- <http://www.investinganswers.com/>
- <http://www2.stat-athens.aueb.gr/~jpan/grammika-montela/chapter-III-7.pdf>
- <https://el.wikipedia.org/>
- <https://www.euretirio.com/>
- <https://www.investopedia.com/>

Παράρτημα I

Πίνακες Παρουσίασης των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης (R&D Expenses) ανά επιχείρηση (Fullname) και ανά χώρα λήψης του δείγματος (Τελικό δείγμα).

Γερμανία					
Fullname	R&D Expenses 2007	R&D Expenses 2008	R&D Expenses 2009	R&D Expenses 2010	R&D Expenses 2011
1. MTU AERO ENGINES AG	78600	86800	98900	120700	124200
2. SUNWAYS AG	797	463	410	768	725
3. NORDEX SE	6987	7861	10484	11210	19755
4. SOLAR FABRIK AG IL	107	105	137	160	540
5. SOLARWORLD AG	13672	15204	15141	22561	33152
6. PHOENIX SOLAR AG	131	76	18	163	99
7. GLOBAL PVQ SE	11400	25200	20400	27200	34100
8. CENTROSOLAR GROUP	556	1415	1878	2083	2116
9. SFC ENERGY AG	231	498	1508	1281	1142
10. CROPENERGIES AG	2700	2600	2900	2800	3000
11. BDIBIOENERGY	4520	4242	4008	3983	5671
12. CENTROTHERM INTERN	1063	2313	3311	3689	47343
13. SMA SOLAR TECH	19719	33020	46223	67081	78775
14. CENTROTEC SUSTAIN	6258	7455	7097	7275	6887
15. SAFHOLLAND S.A.	1849	11381	8448	10734	12413
16. DAIMLER AG	3153000	3051000	2878000	3468000	4169000
17. SHW AG	5250	5727	3037	3757	5201
18. ELRINGKLINGER AG	29849	33699	32292	39652	44376
19. GRAMMER	50249	39240	30038	0	0
20. VOLKSWAGEN AG	3477000	3710000	3843000	4589000	5537000
21. AUDI AG	2226000	2161000	2050000	2469000	2243000
22. BAYER. MOTOREN WERKE	3144000	2864000	2448000	2773000	3373000
23. CONTINENTAL AG	834800	1498200	1356300	1450400	1608700
24. RHEIN AG	156000	199000	198000	214000	212000
25. RENK AG	3613	4566	3590	3925	5850
26. MASTERFLEX SE	402	469	547	53	217

Fullname	R&D Expesnes 2007	R&D Expesnes 2008	R&D Expesnes 2009	R&D Expesnes 2010	R&D Expesnes 2011
27. LANXESS AG	88000	97000	101000	116000	144000
28. WACKER CHEMIE AG	152500	163200	164000	165100	172900
29. ITN NOVATION AG	2344	884	260	223	285
30. SYMRISE AG	82252	86185	91569	107859	107593
31. FUCHS PETROLUB SE	23700	22700	22200	25100	27500
32. ECKERT & ZIEGLER STR	134	2739	2407	1604	2662
33. VSMVEREINIGTE SCHMI	1208	1321	1231	1143	1196
34. BASF SE	1379700	1355000	1398000	1492000	1605000
35. BAYER AG	2578000	2653000	2746000	3053000	2932000
36. LINDE AG	97000	104000	89000	94000	98000
37. K&S AG	15523	18070	18720	15500	17800
38. H&R GMBH & CO KGAA	1147	1202	1477	1783	2117
39. VILLEROY & BOCH AG	9352	10257	9394	8856	12312
40. INNOTECH TSS AG	24	51	150	27	32
41. JOYOU AG	0	0	0	93	5230
42. HEIDELBERGCEMENT AG	23200	52600	50100	67600	78900
43. HOCHTIEF	4987	5212	5304	4886	5191
44. DR HOENLE AG	0	0	656	688	821
45. ADVANCED VISION	27677	42932	33115	26506	25030
46. KONTRON AG	34947	36917	35421	40369	44514
47. PRIMION TECHN	0	298	268	193	173
48. VISCOM AG	5100	0	0	0	0
49. SCHWEIZER ELECTRONIC	2700	2400	1900	2000	2300
50. DATA MODUL AG	1877	1814	2584	2339	1987
51. JENOPTIK AG	36120	33939	31088	30034	31818
52. FIRST SENSOR AG	4730	4679	2950	3197	5322
53. LPKF LASER & ELECTRO	4828	5406	5619	8453	8718
54. BASLER AG	436	1372	758	1631	2155
55. SUESS MICROTEC	7125	7299	4871	6824	12936
56. LEONI AG	54453	86890	69047	73830	83157
57. VERALLIA DEUTSCHLAN	776	860	896	971	830
58. SIEMENS AG	3399000	3784000	3900000	3846000	3925000
59. THYSSENKRUPP AG	815000	841000	735000	677000	485000
60. PULSION MEDICAL SYS	1961	2172	2229	2427	3036
61. CARL ZEISS MEDITEC	59235	61962	63455	72356	84215
62. MEDISA AG	67	204	74	134	227
63. ALYTIK JE AG	3296	5075	6659	7658	6143

Fullname	R&D Expesnes 2007	R&D Expesnes 2008	R&D Expesnes 2009	R&D Expesnes 2010	R&D Expesnes 2011
64. FRESENIUS SE	182000	206000	236000	243000	253000
65. VITA 34 INTL	88	220	70	415	297
66. STRATEC BIOMEDICAL	5818	5397	4469	5077	5337
67. AAP IMPLANTATE AG	1326	1880	1161	1451	1105
68. FRESENIUS MEDICAL CA	48219	54603	67255	73129	79300
69. DRAEGERWERK AG	117276	123822	141157	145601	157806
70. SCHALTBAU HOLDING AG	14818	16830	16637	18622	18851
71. SGL CARBON SE	30400	36200	35100	37000	40000
72. RATIO AG	11319	13403	10402	12556	13836
73. ROTH & RAU AG	2548	4884	11658	19131	11366
74. WACKER NEUSON SE	20810	25056	20452	22322	21944
75. VOSSLOH AG	7200	9900	11200	10900	10700
76. JUNGHEINRICH AG	39936	42131	48744	35598	36846
77. HEIDELBERGER DRUCK	237001	222000	186000	121000	121000
78. TECHNOTRANS AG	6302	5189	2839	2467	2046
79. PFEIFFER VACUUM TECH	7187	6799	7171	6993	22713
80. KRONES AG	91849	85611	74033	88938	99076
81. JOH. F. BEHRENS AG	836	895	664	617	701
82. DUERR AG	16626	20920	21242	21515	24895
83. BERTHOLD HERMLE AG	8690	8920	7169	8058	9237
84. SARTORIUS	41529	43918	40156	42634	44305
85. SINGULUS TECHNOL.	16401	19661	18564	8200	5300
86. DEUTZ AG	40600	42100	38000	28300	35700
87. DMG MORI AG	49500	57300	47900	48100	54600
88. KUKA AG	30800	28000	31800	26100	30400
89. GEA GROUP AG	50206	59097	55425	60259	70842
90. KSB AG	31189	31651	34352	34352	42302
91. MAN SE	315000	383000	365000	373000	390000
92. DUERKOPP ADLER	5887	6265	5572	5002	6265
93. KHD HUMBOLDT WEDAG	2086	2928	3090	3357	3652
94. PROGRESSWERK OBERK	5900	7000	6765	7175	8120
95. KOENIG & BAUER AG	61700	54200	46100	45200	56400
96. SKW STAHL METALLU	308	252	223	554	468
97. AURUBIS AG	4900	5000	6663	8378	8214
98. SALZGITTER AG	69000	91000	93500	92400	93600
99. HAMBURGER HAFEN	2960	958	1532	2532	1356
100. NET MOBILE AG	628	568	1025	2200	4129

	Fullname	R&D Expesnes 2007	R&D Expesnes 2008	R&D Expesnes 2009	R&D Expesnes 2010	R&D Expesnes 2011
101.	DEUTSCHE TELEKOM AG	200000	200000	200000	200000	121400
102.	HUGO BOSS AG	39984	48651	42593	45979	53736
103.	PUMA SE	57500	55000	58100	63600	77000
104.	KAP BETEILIGUNGS	1781	860	793	0	0
105.	KUNERT FASHION GMBH	640	1134	775	803	845
106.	ADIDAS AG	84000	81000	86000	102000	115000
107.	GERRY WEBER AG	9526	8977	7910	8015	8086
108.	BEIERSDORF AG	127000	149000	149000	152000	163000
109.	EVOTEC AG	36938	42537	20947	6116	8437
110.	GIRINDUS AG	2661	1436	1492	739	1037
111.	EPIGENOMICS AG	9378	7848	6751	6739	4427
112.	SYGNIS AG	2446	5291	8076	6390	10545
113.	MEDIGENE AG	27041	26588	17765	12755	6671
114.	MERCK KGAA	1027700	1234400	1344600	1397100	1517100
115.	PAION AG	9814	8729	10586	9016	5729
116.	4SC AG	5939	10836	10330	15821	13821
117.	BIOFRONTERA AG	2988	5904	2877	3647	1068
118.	WILEX AG	16230	13512	15572	12969	10171
119.	STADA ARZNEIMITTEL	39022	46524	46648	52111	47251
120.	MORPHOSYS AG	19054	23395	35009	42449	51529
121.	BIOTEST AG	34111	43269	48315	48882	49329
122.	QIAGEN N.V.	65841	66234	77357	95483	93467
123.	FABASOFT AG	7400	7374	7794	7516	7452
124.	SINNERSCHRADER AG	120	47	333	411	519
125.	PIRONET AG	574	0	928	2308	1367
126.	DCI DATABASE FOR C&I	143	71	211	249	190
127.	USU SOFTWARE AG	4766	5236	5528	5872	6325
128.	ATOSS SOFTWARE AG	4490	4989	5472	5761	6427
129.	NET SE	0	396	990	1061	0
130.	DIEBOLD NIXDORF AG	96569	104527	103249	101349	100167
131.	JUBII EUROPE NV	17118	11524	3466	0	0
132.	QSC AG	183	0	0	0	0
133.	CYCOS AG	2148	2016	252	160	193
134.	ISRA VISION AG	2276	2718	2451	2883	3717
135.	SOFTING AG	2100	2300	2400	2800	2300
136.	NEXUS AG	3833	4139	4715	4365	4475
137.	IVU TRAFFIC TECHNOLO	1154	652	850	816	2663

	Fullname	R&D Expesnes 2007	R&D Expesnes 2008	R&D Expesnes 2009	R&D Expesnes 2010	R&D Expesnes 2011
138.	ALLGEIER SE	626	509	779	997	936
139.	SEVEN PRINCIPLES AG	613	900	774	301	0
140.	AUGUSTA TECHNOLOGIE	5105	6649	6743	7290	5774
141.	TELES AG INFO TECH	5944	6589	4180	3828	3751
142.	INTERSHOP COMMUNICAT	2977	1055	3067	3839	6220
143.	RIB SOFTWARE SE	5778	6098	5617	6560	4485
144.	PLENUM AG	1028	932	519	445	367
145.	PSI AKTIENG	10400	10500	12100	16000	16200
146.	NTT COM SECURITY	719	663	483	757	976
147.	SOFTWARE AG	65900	76224	82166	91987	88038
148.	CPU SOFTWAREHOUSE AG	162	56	281	247	92
149.	REALTECH AG	4557	4623	3845	3623	4298
150.	GFT TECHNOLOGIES SE	3637	2261	1592	1726	2113
151.	SAP SE	1458000	1631000	1591000	1729000	1939000
152.	BETA SYSTEMS	11450	13151	13489	8668	7109
153.	INIT INNOVATI	1844	1371	1602	2489	2716
154.	FUNKWERK AG	27381	28727	31820	27857	16875
155.	ELMOS SEMICONDUCTOR	30740	31632	25298	29637	32541
156.	DIALOG SEMICOND	22707	24989	30556	42776	58845
157.	PAMAX AG	1318	0	0	0	0
158.	ORAD HITEC SYSTEMS	13097	14478	14241	16023	17979
159.	INFINEON TECHNOLOGIE	1169000	755000	468000	399000	439000
160.	TURBON AG	1500	1000	1200	1200	1100
161.	MUEHLBAUER HOLDING A	16707	18182	16691	17877	23492
162.	CEOTRONICS AG	1308	1536	1655	1676	1615
163.	ADVA AG	40179	32392	36104	46252	36805
164.	PVA TEPLA AG	1719	1790	2449	3316	5508
165.	AIXTRON SE	25723	27569	32345	45473	49795

Ελλάδα					
Fullname	R&D Expesnes 2007	R&D Expesnes 2008	R&D Expesnes 2009	R&D Expesnes 2010	R&D Expesnes 2011
1. ELLAKTOR S.A.	1268	2909	17959	0	0
2. MATHIOS SA	334	95	190	197	138
3. CRETE PLASTICS SA	324	331	399	428	509
4. SPIROU SA	495	455	1239	1013	914
5. PAPERPACK PRINTING	0	0	0	0	0
6. FLEXOPACK SA	150	233	140	179	391
7. AXON HOLDINGS SA	105	352	193	166	116
8. MEDICON HELLAS SA	939	615	478	346	338
9. FRIGOGLASS S.A.	2201	2188	1929	2589	2676
10. SPIDER METAL	263	52	93	81	897
11. MEVACO SA	159	257	148	150	201
12. KLEEMAN HELLAS SA	1313	1233	1080	1102	1034
13. ALUMIL ALUMINIUM	877	1339	1092	1162	1030
14. ELVAL HOLDINGS	385	408	526	581	294
15. PIRAEUS PORT AUTH	772	273	77	299	472
16. HELLENIC PETROLEUM	21554	10690	15441	20660	3556
17. VARVARESSOS S.A.	119	116	92	95	76
18. MOUZAKIS SA	79	0	0	0	0
19. HATZIOANNOU S.A.	638	722	559	397	284
20. KORRES TURAL	620	1526	724	556	775
21. LAVIPHARM SA	3330	1412	1728	1579	1323
22. HELLAS ONLINE SA	140	228	567	0	0
23. MLS MULTIMEDIA SA	327	572	743	27	197
24. BYTE COMPUTER SA	543	867	786	676	479
25. PROFILE SYSTEMS	2323	2289	1253	689	600
26. ILYDA SA	1068	1122	1093	569	463
27. ALTEC HOLDINGS	5157	4454	4820	3637	2552
28. EPSILON NET S.A.	1417	1710	1805	1839	729
29. ENTERSOFT S.A.	713	869	854	925	906
30. PERFORMANCE TECHNOLO	154	84	242	354	428
31. SPACE HELLAS SA	610	428	470	332	395
32. MARAC ELECTRONICS SA	856	1133	787	967	547

Ολλανδία

Fullname	R&D Expenses 2007	R&D Expenses 2008	R&D Expenses 2009	R&D Expenses 2010	R&D Expenses 2011
1. KONINKLIJKE DSM N.V.	372000	394000	393000	314000	378000
2. AKZO NOBEL N.V.	275000	353000	298000	314000	327000
3. NV NEDERLANDSCHE	10465	11628	9111	9682	10339
4. TKH GROUP N.V.	6081	8810	9018	8843	9764
5. KONINKLIJKE TEN CATE	8200	7900	9300	9200	12200
6. KONINKLIJKE PHILIPS	1611000	1582000	1631000	1576000	1464000
7. ESPERITE NV	45	97	403	552	344
8. AMG ADVANCED METAL	4487	5604	7146	4558	5816
9. RHI MAGNES	18100	18200	17400	19600	19200
10. ARCELORMITTAL SA	155116	200748	181383	243934	218937
11. ROYAL DUTCH SHELL	870533	861513	806546	771954	804915
12. UNILEVER N.V.	868000	927000	891000	928000	1009000
13. SNOWWORLD	4054	5830	3419	0	0
14. PHARMING GROUP NV	19088	20857	24525	20374	13018
15. GEMALTO N.V.	99742	92770	95858	101929	114454
16. UNIT4 NV	34528	47260	44414	44694	56768
17. ASML HOLDING NV	509289	516128	435761	506026	561870
18. TOMTOM N.V.	60194	122590	131841	151875	163822
19. BE SEMICONDUCTOR IND	18416	14184	17856	19819	22599
20. ASM INTERTIOL NV	83468	75011	62806	78785	130153

Ηνωμένο Βασίλειο

Fullname	R&D Expenses 2007	R&D Expenses 2008	R&D Expenses 2009	R&D Expenses 2010	R&D Expenses 2011
1. QINETIQ GROUP	520100	560600	468500	425600	395000
2. ULTRA ELECTRONICS	26040	31923	34160	38945	40549
3. SENIOR PLC	8200	8600	9700	10600	11800
4. AVON RUBBER PLC	1056	687	413	484	1723
5. BAE SYSTEMS	1460000	1044000	1153000	0	1149000
6. COBHAM PLC	55000	70500	88300	73800	75300
7. MEGGITT PLC	34300	35700	30900	34000	41700
8. CHEMRING GROUP PLC	6700	9300	14100	26400	47200
9. ROLLSROYCE	381000	377000	350000	395000	427000
10. ITM POWER PLC	3374	3926	3579	4847	4760
11. CERES POWER HLDGS	4922	5748	6308	9907	12869

Fullname	R&D Expesnes 2007	R&D Expesnes 2008	R&D Expesnes 2009	R&D Expesnes 2010	R&D Expesnes 2011
12. PV CRYSTALOX SOLA	3409	5249	7476	9476	5559
13. RENESOLA LTD ADR	1143	9714	14507	36263	47055
14. ILIKA PLC	926	891	1213	1145	1167
15. ACTIVE ENERGY	14	22	17	35	46
16. SURFACE TRANSFORMS	560	616	840	670	997
17. TOROTRAK PLC	4453	4570	5270	5773	6131
18. CLEAN DIESEL TECH	428	430	386	4373	7408
19. ZOTEFOAMS PLC	803	731	776	875	897
20. PLANT HEALTH CARE	384	689	1238	1404	1397
21. HARDIDE PLC	279	151	145	125	93
22. BYOTROL PLC	152	431	302	337	481
23. CRONIN GROUP	82	843	773	913	1041
24. PLANT IMPACT PLC	721	946	1476	1131	1254
25. HALOSOURCE INC	2061	2535	2529	3025	2999
26. VICTREX PLC	3572	3624	3980	4559	4900
27. CRODA INTERTIOL	14100	17600	21100	21000	23900
28. ELEMENTIS PLC	2800	4600	5900	5963	4847
29. JOHNSON MATTHEY PLC	58700	64000	74500	77000	96800
30. SCAPA GROUP PLC	3400	3100	4000	4100	2500
31. SYNTHOMER PLC	9083	10172	9584	9472	12467
32. TREATT PLC	215	225	533	517	514
33. SIGMAROC PLC	334	293	367	483	677
34. NORCROS PLC	1700	1500	1900	1900	2300
35. BALFOUR BEATTY PLC	3000	4000	4000	4000	6000
36. JAMES HALSTEAD PLC	1683	1705	1554	1594	1477
37. LOW & BOR PLC	2400	2400	3200	3100	3100
38. GALLIFORD TRY PLC	0	0	0	263800	322000
39. ALUMASC GROUP PLC	677	458	391	226	221
40. TITON HOLDINGS PLC	449	455	368	346	393
41. SWP GROUP PLC	14	15	18	18	19
42. PIPEHAWK PLC	43	15	376	561	542
43. IMAGE SCAN	267	211	131	131	137
44. SPRUE AEGIS PLC	160	174	201	424	371
45. MANDICON PLC	68	85	94	94	93
46. E2V TECHNOLOGIES	9429	12056	13414	10757	11411
47. ZYTRONIC PLC	219	224	291	215	308
48. DIALIGHT PLC	1923	2333	3671	3730	3703

Fullname	R&D Expesnes 2007	R&D Expesnes 2008	R&D Expesnes 2009	R&D Expesnes 2010	R&D Expesnes 2011
49. ACTA SPA	674	456	270	142	48
50. UNIVISION ENGG	976	648	554	319	161
51. FLOWGROUP PLC	98	26	63	88	197
52. 365 AGILE GRP	93	25	15	81	58
53. CHI EWALLET	38506	15305	2509	1519	1255
54. GOOCH & HOUSEGO	1899	2703	2789	2834	3746
55. SOLID STATE PLC	89	94	154	87	115
56. CHI EWALLET	38506	15305	2509	1519	1255
57. SECURITY RESEARCH	39	31	306	219	507
58. XAAR PLC	5797	4477	4595	4656	5888
59. ELEKTRON TECH	365	591	604	629	681
60. VOLEX PLC	1775	1107	1656	1658	2478
61. FEEDBACK PLC	628	713	578	441	526
62. DEWHURST PLC	532	668	966	643	728
63. LPA GROUP PLC	294	275	319	327	434
64. DOMINO PRINTING	11329	12836	11480	15592	15299
65. HALMA PLC	11422	14839	19062	18299	20953
66. RENISHAW PLC	19803	21810	23630	22787	29392
67. DENSITRON TECH PLC	14	10	2	8	10
68. OXFORD INSTRUMENTS	12100	9600	13300	13100	17600
69. SPECTRIS PLC	45200	57000	58200	62400	75800
70. RPC GROUP PLC	100	100	700	400	800
71. VESUVIUS PLC	23100	30700	34700	38100	42100
72. SMITHS INDUSTRIES	52300	52700	66700	69200	68000
73. REXAM PLC	0	19000	20000	16000	17000
74. COATS GROUP PLC	1000	1000	1000	1000	1000
75. DS SMITH PLC	1000	1100	1200	1800	3800
76. ADVANCED MEDICAL	784	1534	1613	1289	1255
77. LIDCO GROUP PLC	247	177	149	109	146
78. DELTEX MEDICAL GROUP	282	394	212	239	332
79. INSPIRATION HEALTH	66	77	100	104	50
80. AVACTA GROUP	200	862	858	161	192
81. OMEGA DIAGNOSTICS	33	137	226	210	250
82. IMMUNODIAGNOSTIC SYS	706	364	244	122	725
83. PHYSIOMICS PLC	131	111	73	159	258
84. TRISTEL PLC	30	38	44	80	98
85. REALM THERAPEUTICS	1198	2121	1890	2356	2740

Fullname	R&D Expesnes 2007	R&D Expesnes 2008	R&D Expesnes 2009	R&D Expesnes 2010	R&D Expesnes 2011
86. SCIENTIFIC DIGITAL	387	366	478	452	368
87. OPTOS PLC	1873	1100	1932	2310	1803
88. AORTECH INT'L	821	1023	1040	1121	1333
89. SMITH & NEPHEW PLC	70727	82518	99360	97877	103785
90. BIOQUELL	1607	1936	2096	2518	2220
91. CONSORT MEDICAL PLC	4217	4323	3528	4437	3781
92. HYDRO INTERTIOL	179	210	189	198	176
93. TP GROUP PLC	1549	2536	2429	2561	3351
94. AMIAD WATER	0	0	0	3572	6566
95. MOLINS PLC	200	400	400	600	500
96. FENNER PLC	1700	1800	1600	1900	2600
97. RENOLD PLC	400	400	400	400	500
98. SIX HUNDRED GROUP	792	456	535	198	65
99. WEIR GROUP PLC	8900	9800	9700	14800	18400
100. SPIRAXSARCO ENGIN.	4662	4889	5936	7114	8726
101. IMI PLC	27500	33100	34200	36900	38800
102. ENERGY TECHNIQUE PLC	198	223	208	159	164
103. T.F. & J.H. BRAIME	172	139	196	280	225
104. ROTORK PLC	2997	3552	2789	3300	4495
105. CHAMBERLIN PLC	42	81	56	55	47
106. GOODWIN PLC	0	0	416	34	960
107. TEX HOLDINGS PLC	194	237	231	197	258
108. VITEC GROUP	10400	12500	12500	9800	12200
109. PORVAIR PLC	2209	2236	2514	2685	2592
110. BBA AVIATION	1500	1600	1200	2300	2063
111. GAMES WORKSHOP GROUP	1406	693	743	787	1042
112. PHOTOME INT'L PLC	797	2144	3970	925	763
113. ONEVIEW GROUP	1561	1060	614	716	611
114. HORNBY PLC	841	1234	1429	1220	1738
115. AVANTI COMMUNICATION	5	4	2	15	19
116. MONITISE PLC	1805	3486	3269	3544	7480
117. VODAFONE GROUP PLC	222000	234000	280000	303000	287000
118. XTRACT RESOURCES PLC	179	310	371	20	68
119. INFRASTRATA PLC	25	40	120	104	43
120. BP PLC	281913	323014	376285	505588	395255
121. ROYAL DUTCH SHELL	870533	861513	806546	771954	804915
122. BG GROUP PLC	8000	11000	10000	12316	23633

	Fullname	R&D Expesnes 2007	R&D Expesnes 2008	R&D Expesnes 2009	R&D Expesnes 2010	R&D Expesnes 2011
123.	UNILEVER PLC	591976	730476	790869	794025	876427
124.	PITTARDS PLC	192	146	130	171	180
125.	PZ CUSSONS PLC	4500	3100	2600	3800	3200
126.	CREIGHTONS PLC	232	212	202	210	224
127.	SWALLOWFIELD PLC	627	687	771	765	725
128.	PROTEOME SCIENCES	3144	2919	2961	2580	2284
129.	ECO ANIMAL	16	31	3	1	29
130.	CATHAY INTERTIOL	148	56	174	335	787
131.	BTG PLC	9000	10700	21200	26700	32100
132.	GW PHARMACEUTICALS	14970	19027	19337	21823	22325
133.	CYPROTEX PLC	365	428	508	556	581
134.	DECHRA PHARMA	1645	2408	3433	4666	5221
135.	ANIMALCARE GROUP PLC	3	138	266	187	86
136.	FUTURA MEDICAL PLC	1508	1391	810	761	1481
137.	IMMUPHARMA PLC	1971	2793	4034	1591	1619
138.	SINCLAIR PHARMA	543	856	392	533	718
139.	PREMIER VETERIRY	14611	16461	15562	10848	7675
140.	ANGLE PLC	748	357	60	25	12
141.	ALLERGY THERAPEUTICS	25343	16300	5297	2210	1670
142.	VALIRX PLC	156	146	73	120	421
143.	VECTURA GROUP PLC	16994	29659	32300	36400	35200
144.	SAREUM HOLDINGS PLC	1899	2169	475	354	283
145.	SUMMIT THERAPEUTICS	2937	8407	5754	2302	2315
146.	SYIRGEN PLC	1527	2004	2107	2109	2907
147.	GENUS PLC	17700	18400	20400	23200	25300
148.	ANPARIO PLC	21	37	76	51	46
149.	PLETHORA SOL HLDGS	8196	9203	6049	606	172
150.	VERO PHARMA	756	878	945	1151	943
151.	RENEURON GROUP PLC	4365	5166	3127	2048	3622
152.	XTL BIOPHARMA	76917	40263	0	119	250
153.	ASTRAZENECA PLC	2534729	2637854	2698803	2582028	2800344
154.	ABCAM PLC	1709	2417	3076	3701	3231
155.	HIKMA PHARMACEUTICAL	9634	12037	10718	15267	19401
156.	AQUABOUNTY TECH	2481	2343	1660	1950	2165
157.	GUNSYND PLC	1398	1050	861	757	792
158.	GENEDRIVE PLC	1034	1071	1131	1433	979
159.	VERLIS PLC	21585	16056	14238	11659	13613

	Fullname	R&D Expesnes 2007	R&D Expesnes 2008	R&D Expesnes 2009	R&D Expesnes 2010	R&D Expesnes 2011
160.	OXFORD BIOMEDICA	22469	22482	14899	15931	14710
161.	SHIRE PLC	258404	428712	407207	414515	453362
162.	IXICO PLC	6923	4250	3914	4013	7461
163.	GLAXOSMITHKLINE	3166000	3410000	3616000	3810000	3761000
164.	SOURCE BIOSCIENCE	110	196	189	220	281
165.	SKYEPHARMA PLC	25200	22500	19600	23500	16800
166.	INTERCEDE GROUP PLC	1016	1040	1331	1469	1601
167.	DRS DATA & RESEARCH	1734	2680	2179	1868	1286
168.	RM PLC	14886	13180	13731	12404	11530
169.	ARCONTECH GROUP PLC	817	737	676	636	813
170.	TRIBAL GROUP PLC	395	79	482	766	771
171.	OXFORD METRICS	3519	3646	3351	2335	1931
172.	IDOX PLC	1749	0	0	0	0
173.	STILO INTERTIOL	139	217	385	337	377
174.	SDL PLC	5374	8044	11043	13637	14763
175.	FORBIDDEN TECHNOLOGY	179	157	21	20	25
176.	TAVISTOCK INV	847	350	838	137	165
177.	BRADY PLC	1205	1040	1024	2475	3837
178.	INNOVATION GROUP	3139	3258	1656	2078	2424
179.	ZOO DIGITAL	748	797	729	106	79
180.	GOTECH GROUP PLC	10	34	32	15	2
181.	SERVICEPOWER TECH	1206	1219	645	448	705
182.	STATPRO GROUP PLC	3825	4312	3831	5399	5011
183.	IOMART GROUP PLC	796	92	56	162	62
184.	INDIGO VISION GROUP	1490	1766	2263	2991	3001
185.	SANDERSON GROUP PLC	6714	9441	8789	8813	8441
186.	MICRO FOCUS INTL	11981	14655	20528	35483	39035
187.	EG SOLUTIONS PLC	806	647	4	520	546
188.	BANGO PLC	880	831	418	235	365
189.	SQS SOFTWARE	3614	3126	2387	2833	3544
190.	GB GROUP PLC	450	598	600	473	685
191.	CLOUDBUY PLC	208	278	259	189	41
192.	PROACTIS HLDGS	552	238	136	207	230
193.	GEONG INTNL LTD	95	188	307	222	245
194.	CLOUDCALL GROUP PLC	1317	2416	3090	3999	810
195.	TRACISIS PLC	48	26	187	147	191
196.	ALLOCATE SOFTWARE	893	943	1973	2964	3992

	Fullname	R&D Expesnes 2007	R&D Expesnes 2008	R&D Expesnes 2009	R&D Expesnes 2010	R&D Expesnes 2011
197.	EMIS GROUP PLC	4654	6624	2001	1323	1799
198.	MISYS LTD	73000	57900	71200	72100	47900
199.	KOFAX LTD	15300	17400	18100	20951	19739
200.	INVENSYS PLC	73000	86000	93000	80000	75000
201.	SOPHEON PLC	1027	1171	2210	2417	2173
202.	BSD CROWN LTD	56122	118152	67924	5526	5005
203.	CORERO NET	281	399	292	0	0
204.	AVEVA GROUP PLC	17607	21301	27332	20946	25876
205.	D4T4 SOLUTIONS	400	420	496	558	661
206.	SCISYS PLC	447	1286	1736	1144	1438
207.	FIDESSA GROUP	20510	20734	23497	26279	29584
208.	ELECOSOFT PLC	1963	2929	2896	2538	2035
209.	THE SAGE GROUP PLC	111400	139700	174600	158900	151900
210.	ELECTRONIC DP PLC	1339	1192	1038	864	846
211.	INGENTA PLC	3073	2813	3094	2653	2489
212.	ANITE PLC	12033	14350	8952	11252	10237
213.	MICROGEN PLC	5120	5593	4865	4851	5435
214.	GRESHAM TECHNOLOG	900	716	581	392	168
215.	IMAGITION TECH GRP	23419	26871	31114	35370	44696
216.	FILTRONIC PLC	9508	4199	1838	2313	3531
217.	CSR PLC	70195	84997	90270	122629	142051
218.	AMINO TECH PLC	3252	3847	5353	5202	4042
219.	NOCO GROUP	761	940	1259	1850	2581
220.	IQE PLC	200	264	267	343	107
221.	UK OIL & GAS INVEST	648	1037	1045	1043	1037
222.	FRONTIER SMART TECH	3000	3439	2948	4365	4210
223.	TELIT COMMN PLC	5678	6642	8230	10697	11894
224.	TRAKM8 HOLDINGS PLC	59	43	13	1	0
225.	CYANCONNODE HOLD	619	1954	1533	1738	1866
226.	SEPURA PLC	4844	3444	10020	11278	2901
227.	ARM HOLDINGS PLC	73776	76734	104559	136206	165351
228.	PROMETHEAN WORLD	1680	2464	5015	6349	7203
229.	PEERTV	284	984	1137	805	843
230.	PACE PLC	16003	60480	68832	77400	99572
231.	PACE PLC	16003	60480	68832	77400	99572
232.	CONCURRENT TECHNOLOG	480	817	1080	1479	1668
233.	SPIRENT COMM	44500	45300	47500	51985	54752

Fullname	R&D Expesnes 2007	R&D Expesnes 2008	R&D Expesnes 2009	R&D Expesnes 2010	R&D Expesnes 2011
234. LAIRD PLC	21200	34800	37900	41000	31100
235. TOUCHSTAR PLC	249	224	178	362	365
236. CML MICROSYSTEMS PLC	37	17	30	563	574
237. PEBBLE BEACH SYS	4763	6152	6323	3120	3240

Επισημάνση: Τα δεδομένα προέρχονται από την DataStream Database

Παράρτημα II

**Πίνακες Εμπειρικών Αποτελεσμάτων 1^{ου} Μοντέλου Παλινδρόμησης
(Ανά χώρα λήψης δεδομένων)**

Γερμανία						
Source	SS	df	MS		Number of obs=	817
					F(2, 2212)=	25301.13
Model	99059.75	2	49529.87		Prob > F=	0
Residual	1593.498	814	1.957615		R-squared=	0.9842
					Adj R-squared=	0.9841
Total	100653.2	816	123.3496		Root MSE=	1.3991
Net Income/Sales	Coef.	Std. Err.	t	P>t	[95% Conf. Interval]	
Total Assets/Sales	0.051309	0.000242	211.69	0	(0.050833, 0.051785)	
R&D/Sales	-1.68387	0.019292	-87.28	0	(-1.72174, -1.646)	
Constant Term	0.005619	0.049512	0.11	0.91	(-0.091568, 0.102806)	

Ολλανδία						
Source	SS	df	MS		Number of obs=	93
					F(2, 2212)=	565.69
Model	11412.13	2	5706.064		Prob > F=	0
Residual	907.8293	90	10.08699		R-squared=	0.9263
					Adj R-squared=	0.9247
Total	12319.96	92	133.9126		Root MSE=	3.176
Net Income/Sales	Coef.	Std. Err.	t	P>t	[95% Conf. Interval]	
Total Assets/Sales	0.087516	0.033874	2.58	0.011	(0.02022, 0.154813)	
R&D/Sales	-2.11123	0.119767	-17.63	0.00	(-2.34917, -1.87329)	
Constant Term	0.143906	0.339529	0.42	0.673	(-0.53063, 0.818439)	

Ελλάδα						
Source	SS	df	MS		Number of obs=	160
					F(2, 2212)=	12.28
Model	0.6273	2	0.31365		Prob > F=	0
Residual	4.009668	157	0.025539		R-squared=	0.1353
					Adj R-squared=	0.1243
Total	4.636968	159	0.029163		Root MSE=	0.15981
Net Income/Sales	Coef.	Std. Err.	t	P>t	[95% Conf. Interval]	
Total Assets/Sales	-0.0664	0.013436	-4.94	0.00	(-0.09293, -0.03986)	
R&D/Sales	0.239618	0.254482	0.94	0.348	(-0.26303, 0.742269)	
Constant Term	0.084057	0.028594	2.94	0.004	(0.027577, 0.140536)	

Ηνωμένο Βασίλειο						
Source	SS	df	MS		Number of obs=	1145
					F(2, 2212)=	3873.28
Model	936031.3	2	468015.7		Prob > F=	0
Residual	137990	1142	120.8319		R-squared=	0.8715
					Adj R-squared=	0.8713
Total	1074021	1144	938.8299		Root MSE=	10.992
Net Income/Sales	Coef.	Std. Err.	t	P>t	[95% Conf. Interval]	
Total Assets/Sales	-0.01346	0.005194	-2.59	0.01	(-0.02365, -0.00327)	
R&D/Sales	-1.13629	0.026363	-43.1	0.00	(-1.18802, -1.08457)	
Constant Term	-0.91392	0.326952	-2.8	0.005	(-1.55542, -0.27243)	

Παράρτημα III

**Πίνακες Συσχέτισης Μεταβλητών 1^ο Μοντέλου Παλινδρόμησης
(Ανά χώρα λήψης των δεδομένων)**

Γερμανία				Ολλανδία			
	Net Income/Sales	Total Assets/Sales	R&D/Sales		Net Income/Sales	Total Assets/Sales	R&D/Sales
Net Income/Sales	1			Net Income/Sales	1		
Total Assets/Sales	0.9143	1		Total Assets/Sales	-0.8197	1	
R&D/Sales	-0.3355	0.0534	1	R&D/Sales	-0.9596	0.8894	1
Ελλάδα				Ηνωμένο Βασίλειο			
	Net Income/Sales	Total Assets/Sales	R&D/Sales		Net Income/Sales	Total Assets/Sales	R&D/Sales
Net Income/Sales	1			Net Income/Sales	1		
Total Assets/Sales	-0.3611	1		Total Assets/Sales	-0.8139	1	
R&D/Sales	0.0281	0.1145	1	R&D/Sales	-0.9331	0.8571	1

Παράρτημα IV

**Πίνακες Εμπειρικών Αποτελεσμάτων 2^{ου} Μοντέλου Παλινδρόμησης
(Ανά χώρα λήψης δεδομένων)**

Ηνωμένο Βασίλειο						
Source	SS	df	MS		Number of obs=	1174
					F(2, 2212)=	2065.68
Model	421155.8	2	210577.9		Prob > F=	0
Residual	119372.9	1171	101.941		R-squared=	0.7792
					Adj R-squared=	0.7788
Total	540528.7	1173	460.8087		Root MSE=	10.097
(MV-BV)/BV	Coef.	Std. Err.	t	P>t	[95% Conf. Interval]	
R&D/BV	7.466219	0.224189	33.3	0.00	(7.026362, 7.906077)	
Net Income/BV	1.578234	0.026459	59.65	0.00	(1.526322, 1.630146)	
Constant Term	0.410369	0.296788	1.38	0.167	(-0.171927, 0.9926641)	

Ολλανδία						
Source	SS	df	MS		Number of obs=	95
					F(2, 2212)=	267.92
Model	1516.942	2	758.4709		Prob > F=	0
Residual	260.4475	92	2.830952		R-squared=	0.8535
					Adj R-squared=	0.8503
Total	1777.389	94	18.9084		Root MSE=	1.6825
(MV-BV)/BV	Coef.	Std. Err.	t	P>t	[95% Conf. Interval]	
R&D/BV	5.93034	0.605713	9.79	0.00	(4.727342, 7.133338)	
Net Income/BV	1.946634	0.440493	4.42	0.00	(1.071776, 2.821491)	
Constant Term	0.397055	0.193488	2.05	0.043	(0.0127717, 0.7813388)	

Γερμανία						
Source	SS	df	MS		Number of obs=	825
					F(2, 2212)=	562.45
Model	6446.591	2	3223.296		Prob > F=	0
Residual	4710.74	822	5.730827		R-squared=	0.5778
					Adj R-squared=	0.5768
Total	11157.33	824	13.54045		Root MSE=	2.3939
(MV-BV)/BV	Coef.	Std. Err.	t	P>t	[95% Conf. Interval]	
R&D/BV	4.282594	0.188867	22.68	0.00	(3.911874, 4.653313)	
Net Income/BV	-0.07809	0.071258	-1.1	0.273	(-0.2179614, 0.0617749)	
Constant Term	0.379994	0.085255	4.46	0.00	(0.2126502, 0.547337)	

Ελλάδα						
Source	SS	df	MS		Number of obs=	160
					F(2, 2212)=	1701.61
Model	10252.72	2	5126.358		Prob > F=	0
Residual	472.987	157	3.012656		R-squared=	0.9559
					Adj R-squared=	0.9553
Total	10725.7	159	67.45725		Root MSE=	1.7357
(MV-BV)/BV	Coef.	Std. Err.	t	P>t	[95% Conf. Interval]	
R&D/BV	0.085414	0.283966	0.3	0.764	(-0.4754728, 0.6463015)	
Net Income/BV	-2.14038	0.125975	-16.99	0.00	(-2.389205, -1.891557)	
Constant Term	0.193764	0.138356	1.4	0.163	(-0.0795146, 0.4670426)	

Παράρτημα V

**Πίνακες Συσχέτισης Μεταβλητών 2^ο Μοντέλου Παλινδρόμησης
(Ανά χώρα λήψης των δεδομένων)**

Ηνωμένο Βασίλειο				Ολλανδία			
	(MV- BV)/B V	R&D/B V	Net Income/B V		(MV- BV)/BV	R&D/B V	Net Income/ BV
(MV- BV)/BV	1			(MV- BV)/BV	1		
R&D/BV	0.3288	1		R&D/BV	0.9068	1	
Net Income/B V	0.755	-0.1622	1	Net Income/B V	-0.8371	-0.9702	1
Γερμανία				Ελλάδα			
	(MV- BV)/B V	R&D/B V	Net Income/B V		(MV- BV)/B V	R&D/B V	Net Income/B V
(MV- BV)/BV	1			(MV- BV)/BV	1		
R&D/BV	0.7597	1		R&D/BV	0.9353	1	
Net Income/B V	-0.5601	-0.7144	1	Net Income/B V	-0.9777	-0.9551	1